هوشۇر ئىبراھىم

غەزەلىيات

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: **غەيرەت خالىق**

غەزەلىيات

ISBN 978-7-5373-1750-4
9 787537 317504 >

ISBN978-7-5373-1750-4
（民文）定价：6.00 元

هوشۇر ئىبراھىم

غەزەلىيات

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

格则里亚提：维吾尔文/吾守尔·依布拉音著. —喀什：喀什维吾尔文出版社，2009.2

ISBN 978—7—5373—1750—4

Ⅰ.格… Ⅱ.吾… Ⅲ.诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语 （中国少数民族语言）Ⅳ.I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2009)第 014998 号

责任编辑：齐曼古丽·阿吾提
责任校对：坎拜尔古丽·吾斯曼

格则里亚提

作者：吾守尔·依布拉音

喀什维吾尔文出版社出版发行
（喀什市塔吾古孜路 14 号　邮编：844000）
各地新华书店经销
喀什维吾尔文出版社印刷厂印刷
850×1168 毫米 1/32 开本　3 印张　2 插页
2009 年 2 月第 1 版　2009 年 2 月第 1 次印刷
印数：1—2000　　定价：6.00 元

如有质量问题，请与我社联系调换　电话：0998—2653927

本集子选录作者近年以来所写的100多首诗作。

مەسئۇل مۇھەررىرى: چىمەنگۇل ئاۋۇت
مەسئۇل كوررېكتورى: قەمبەرگۇل ئوسمان

غەزەلىيات

ئاپتورى: ھوشۇر ئىبراھىم

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى نەشر قىلىپ تارقاتتى
(قەشقەر شەھىرى تاربوغۇز يولى 14 - قورۇ، پوچتا نومۇرى: 844000)
جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرىدا سېتىلىدۇ
قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1168×850مم، 1/32
باسما تاۋىقى: 3 قىستۇرما ۋارىقى: 2
2009 - يىل 2 - ئاي 1 - نەشرى
2009 - يىل 2 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىرىژى: 2000 —— 1

ISBN 978—7—5373—1750—4
باھاسى: 6.00 يۈەن
سۈپەتتە مەسىلە كۆرۈلسە ئالماشتۇرۇپ بېرىلىدۇ
تېلېفون: 2653927 — 0998

«غەزەلىيات» قا كىرىشمە

غەزەل ئۇيغۇر كلاسسىك شېئىرىيىتىدە ئەڭ ئومۇملاشقان ۋە زور سالماقنى ئىگىلىگەن ئاساسلىق شەكىل بولۇپ، بۈگۈنكى دەۋرىمىزدىمۇ بىر قىسىم شائىرلىرىمىز تەرىپىدىن ئۇنۇملۇك جارى قىلدۇرۇلۇش بىلەن يېڭى شېئىرىيىتىمىزنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى بولۇپ كەلمەكتە. بۇ جەھەتتىن قارىغاندا، غەزەلنى كلاسسىك شېئىرىيىتىمىز بىلەن بۈگۈنكى شېئىرىيىتىمىزنى تۇتاشتۇرغۇچى كۆۋرۈك دېيىشكە ھەقلىقمىز.

شەكلى چىرايلىق، ھەجمى ئىخچام، ئاھاڭدارلىقى كۈچلۈك بولۇشتەك ئالاھىدىلىكى بىلەن بارلىق شېئىرىي شەكىللەر ئارىسىدا ئۆزگىچە جۇلالىنىپ تۇرىدىغان غەزەل ئارۇز ۋەزنىنىڭ بارلىق بەھرلىرىنى ئۆزىدە مۇجەسسەملەشتۈرگەن بولغاچقا، پىكىر سىغىمچانلىقى ۋە رەڭدارلىقتا ۋايىغا يەتكەن، شائىرنىڭ ھېسسىياتىنى قاناتلاندۇرغۇچى لىرىك تۇيغۇلارنىڭ مەھسۇلىدۇر. ئۇنىڭدا شېئىر بىلەن كۈي مەھكەم جىپسىلىشىپ كەتكەنلىكتىن، ناخشا قىلىپ ئېيتىشقىمۇ بەك ماس كېلىدۇ. سەنئەت خەزىنىمىزدىكى بىباھا گۆھەر — ئۇيغۇر مۇقاملىرىنىڭ ئەنە شۇنداق سەرخىل غەزەللەردىن ئۆزگە چوڭقۇر مەنىدارلىق، جۇشقۇنلۇق ۋە ئۆلمەس ھاياتىي كۈچ ئېلىپ، مۇقەددەسلىك ئەۋجىدە ياڭراپ كېلىۋاتقانلىقى پىكرىمىزنى يارقىن دەلىللەپ تۇرۇپتۇ.

كلاسسىك شائىرلىرىمىز ئۆزلىرىنىڭ پاساھەتلىك غەزەللى-

ـرىدىن خاس دىۋانلارنى تۈزۈشكەن ۋە «غەزەلىيات» دەپ ئاتاش-
قان. بۇنىڭ تىپىك مىسالى بىلال نازىمى (1825 — 1900)
نىڭ «غەزەلىيات» ىدۇر.

بۈگۈنكى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىياتىدا كۆپلىگەن شېئىر توپ-
لاملىرىنىڭ نەشر قىلىنغىنىغا قارىماي، خاس غەزەللەردىن تۈ-
زۈلگەن توپلاملار بەكلا ئاز بولدى. مەرھۇم شائىر روزى سايىت
ھايات چېغىدا «مەرھابا» ناملىق بىر غەزەللەر توپلىمىنى نەشر
قىلدۇرغانىدى. ئۇنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن دوست - يارەنلىرىنىڭ
نەشرگە تەييارلىشى بىلەن «روزى سايىت شېئىرلىرى (1)»
ناملىق تولۇق غەزەللەر توپلىمى ئوقۇرمەنلەر بىلەن يۈز كۆرۈش-
تى. قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى تەرىپىدىن يەنە شۇ خىلدىكى بىر
يېڭى توپلام — «غەزەلىيات» نىڭ نەشر قىلىنىشى بىلەن بۇ
قاتارغا غەزەللەر گۈلىستانىدىن تىزىلغان يەنە بىر گۈلدەستە
قوشۇلدى.

«غەزەلىيات» نىڭ ئاپتورى ھوشۇر ئىبراھىم يېرىم ئەسىر-
دىن كۆپرەك ئۆمرىنى ئوقۇتقۇچىلىق بىلەن ئۆتكۈزگەن تۆھپى-
كار ئۇستاز ۋە پېشقەدەم شائىرلىرىمىزدىن بىرى. ئۇ 1937-
يىلى قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيىسىنىڭ ناچۇق كەنتىدە تۇغۇل-
غان. 1954 - يىلى سابىق شىنجاڭ مىللەتلەر ئىنستىتۇتىنى
پۈتكۈزۈپ قەشقەر پېداگوگىكا مەكتىپىگە تەقسىم قىلىنغان.
1995 - يىلى پېنسىيىگە چىققان. ئۇ 1951 - يىلى تۇنجى
شېئىرىنى ئېلان قىلىپ ئىجادىيەت ساھەسىگە قەدەم باسقاندىن
كېيىن، 1958 - يىلىدىكى «ئىستىل تۈزىتىش» ھەرىكىتى
باشلانغانغا قەدەر ئۆتكەن قىسقىغىنە ۋاقىت ئىچىدە تولۇپ تاشقان
قىزغىنلىق بىلەن «ئايدىڭ كېچە»، «گۈلدەستە قويدۇم» قاتار-
لىق بىرمۇنچە ياخشى شېئىرلارنى يېزىپ، ئۈمىدلىك ياش شائىر
سۈپىتىدە جامائەتچىلىككە تونۇلغانىدى. كېيىن نۇرغۇن دىشۋار-

چىلىقلارغا ئۇچراپ، ئەدەبىي ئىجادىيەتتە بىر مەزگىللىك ئۇ-زۇكچىلىك پەسلىنى باشتىن كەچۈرۈپ، يېڭىۋاشتىن قەددىنى رۇسلاپ ئەدەبىي ئىجادىيىتىنى داۋاملاشتۇردى ۋە كۆپلىگەن شې-ئىر-داستانلارنى—«چېلىش تەنتەنىسى»، «باھار ئىشقى»، «ئاق بۇژغۇن» (باشقىلار بىلەن بىرلىكتە)، «تارىم ئۇنچىلى-رى»، «تۇپراق قەسىدىسى» قاتارلىق توپلاملىرىنى يورۇقلۇققا چىقاردى. «غەزەلىيات» ئۇنىڭ يۇقىرىقى كىتابلىرىدىن كېيىن-كى يەنە بىر يېڭى كىتابى بولۇپ، بىر قەرنەلىك ئەمگەك مېۋىسى بولغان غەزەللىرىنىڭ مۇجەسسىمىدۇر.

بۇ توپلامغا كىرگۈزۈلگەن ئەسەرلەرنىڭ بەدىئىي سەۋىيىسى ھەققىدە ئارتۇقچە سۆزلەپ ئولتۇرمايمەن. چۈنكى، غەزەللەر شېئىرىيەت ئىلمىدىكى ئەڭ قىيىن پەن ھېسابلىنىدىغان ئارۇز ۋەزنىدە يېزىلىدىغان بولغاچقا، ئۇلارنى ئۆز ۋەزىن قائىدىسىدە ئوقۇش ۋە ھۇزۇر ئېلىش ئوقۇرمەنلەرنىڭ سەۋىيىسى، ماھارىتى ۋە قىزىقىشىغا باغلىق مۇرەككەپ ئامىللارغا چېتىلىدۇ…

مەن ئاخىرىدا پۈتۈن ئۆمرىنى ئەۋلادلار تەربىيىسى ۋە ئەدە-بىي ئىجادىيەت ئىشلىرىغا بېغىشلىغان بۇ تۆھپىكار ئۇستاز ۋە تونۇلغان قەلەم ساھىبىنى يېڭى ئەجىر مېۋىسى بىلەن مۇبارەك-لەيمەن ھەمدە ئۇنىڭ ئىشلىرىغا مۇۋەپپەقىيەت، قەلىمىگە بەرى-كەت تىلەيمەن.

ھاجى ئەھمەد كۆلتېگىن

2008 - يىل 9 - ئاينىڭ 12 - كۈنى

1

مەن ياشاپ كەلدىم ئۇزاقتىن كۆكتە ئەمەس، تۇپراقتىمەن،
ھەرگىياھ، تاشى مۇقەددەس ياپپېشىل يايلاقتىمەن.

تۇغۇلۇپ ئۆستۈم شۇ تۇپراق چالمىسىنى قەنت بىلىپ،
تەمتىلەپ ماڭدىم، ئەقىل تاپتىم زېمىن - ئامراقتىمەن.

ياشلىقىم تاپتى كامال، قۇربىم بەجايى تاغ مېنىڭ،
نۇر بولۇپ ئالەم يورۇتتۇم ھەيۋەتلىك چاقماقتىمەن.

ئەل ئۈچۈن بولدۇم باراڭدا شىرنىلىك سايۋا ئۈزۈم،
يا كۈمۈش ياپراقى بار، ئالتۇن يېمىش ئاسماقتىمەن.

ئۆزگىدە شاھ بولغىنىمدىن مىڭ ئەزىز كۆردۈم ئەبەد
مىلىنىپ تۆكسەم ھالال تەر، ساپسېرىق پاتقاقتىمەن.

بۈلبۈلى بولدۇم شۇ تۇپراق قامۇسىنى كۈيلىگەن،
جەزبىلىك كارۋان بىلەن ئىقبالسېرى بارماقتىمەن.

ئېھ، ئانا تۇپراق ئەزىز يەر، بەقۇۋۋەت ئوغلۇڭ بولۇپ،
يولدا تاش، دەريادا ئۈپقۇن، سۇر بۇلۇت يارماقتىمەن.

ئايلىنىپ كەتسەم توپاغا سىڭسەم بولۇتقا يەم بولۇپ،
ئىزدىگىن، تۇپراق قامالالاپ كۆكلىگەن ياتاقتىمەن.

2

ياشنىپ قالدىم نىگارىم چاچلىرىم ئاپئاق مېنىڭ،
ئىشقى جامىغا چىلانغان يۈرىكىم ساپساق مېنىڭ.

شۇ سەۋەب پىكىر - خىيالىم ئايلىنىپ كەتمەس نېرى،
كەچلىرى ئىشىكىڭدىن ئۆتسەم كۆيلىرىم ياڭراق مېنىڭ.

كىرپىكىم تال - تال ئېچىلغان — ئۇيقۇدىن بىدارىمەن،
تون بويى كۆرگەن چۈشۈم گويا يېنىك توزغاق مېنىڭ.

كىم مېنى دەيدۇ مۇھەببەتتىن يىراق قامغاق، تىكەن،
ھېسلىرىم ئويناق بولاقتەك شام - سەھەر ئويغاق مېنىڭ.

كىمكى جاندىن ئايرىلىپتۇ ئۇ مۇھەببەتتىن يىراق،
تىنىقىم باركى، داۋامەت يۈرىكىم ئويناق مېنىڭ.

3

چىقمىدىڭ جانان ئۆيۈڭ، داۋزاڭنى قاقسام مەيلىمۇ،
ياكى ئۆگزەڭگە سىجىل چالمىنى ئاتسام مەيلىمۇ.

تۈنۈگۈنتاك ئىشقى ۋىسالىڭ ئىلكىدە بىمار بولۇپ،
رەنجىمە شىپا تىلەپ ئۆيۈڭنى باقسام مەيلىمۇ.

كۆكتىكى يۇلتۇز مەسەللىك كۆزلىرىڭگە تەلمۈرۈپ،
رەج - بىتاب بولۇپ كۆيۈك دەردىنى تارتسام مەيلىمۇ.

قانچە دوزاخ ئوتلىرى يەتمەيدىكەن ئىشق ئوتىغا،
ئەمدى باغرىمنى قېلىن مۇزلارغا ياقسام مەيلىمۇ.

ئاھ! نىتەي، تۇتتى خۇمارىڭ مەن ياقامنى چاك ئېتىپ،
ئاچچىقىمغا پايلىماي يانتاقتا ياتسام مەيلىمۇ.

ياكى ئەل - يۇرت ئالدىدا شەرم - ھاياسىزلىق قىلىپ،
گۆش كانارىغا يالاڭ جىسمىمنى ئاسسام مەيلىمۇ.

يا سېنى زۆھرە كەبى ھىجران ئوتىدا قالدۇرۇپ،
خۇددى تاھىردەك ئۇلۇغ دەريادا ئاقسام مەيلىمۇ.

سەۋرى جامىم تولدى ئاخىر مەن بوسۇغاڭدا يېتىپ،
ساڭا قۇربانلىق بولۇپ قانىمنى چاچسام مەيلىمۇ.

4

ئەل سېنى ئەلا بىلىپ مەنسەپنى بەردى دوستىما،
گۈل قىلىپ باشقا ئېلىپ ھۆرمەتنى بەردى دوستىما.

تەكتىنى بىلسەڭ خەلقىنىڭ چاكىرى بولغىن، دېگەن—
مەنىلىك بۇيرۇق يەنە پۇرسەتنى بەردى دوستىما.

ئەر غېمى — ئەلنىڭ غېمى، ئەل قەلبىنى سۆزلەيدۇ، دەپ
ئەڭ ئۇلۇغ شانۇشەرەپ، نۇسرەتنى بەردى دوستىما.

ئەل ئۇچۇن سويما سېلىپ، قوغۇن بولۇپ پىشماق كېرەك،
بىباھا ئاتەش يۈرەك — خىسلەتنى بەردى دوستىما.

سەن بىلىپ ئەل قەدرىنى ئەلنى ئۇلۇغ بىلسەڭ ئەگەر،
تاجۇتەخت ئابرۇيغا ماس خىزمەتنى بەردى دوستىما.

ئەل ئىچى ئالتۇن بۆشۈك، ئەلدىن ئۆگەن، ئەلگە يېپىش،
ئەل بىلەن ئەر يۈكسىلەر — ھېكمەتنى بەردى دوستىما.

گەر ئۆزۈڭنى چاغلىماستىن ئەلنى بىلسەڭ دۆت، نادان،
ئەرزىمەس خەستىن بەتتەر قىسمەتنى بەردى دوستىما.

ئەلگە تۇزكورلۇق قىلىپ بەرگەن تۇزىنى خارلىساڭ،
بىر تىيىنگە ئەرزىمەس قىممەتنى بەردى دوستىما.

بۇ ھەقىقەت قامۇسىنى مەن ساڭا تەقدىم ئېتەي،
تەمىنى بىلسەڭ شېرىن لەززەتنى بەردىم دوستىما.

5

مەن بىر مايسا، سەن ماڭا گۈلگۈن باھار ئەمەسمۇ،
خەستە كۆڭلۈم ھۇزۇرى مەڭزىڭ ئانار ئەمەسمۇ.

گۈل بەرگىدۇر لەۋلىرىڭ، ئاغزىڭ گۈلاپ جامدۇر،
بېقىشلىرىڭ تەنگە جان زەپ جىلۋىگەر ئەمەسمۇ.

كىرپىكلىرىڭ قوش قىلىچ، قېشىڭ ئايىنىڭ ئەندىزى،
زىنىخلىرىڭ مەرۋايىت، بويۇڭ چىنار ئەمەسمۇ.

مەن قىزىلگۈل باغدىكى يىلتىز سۇرۇپ ئايىنىغان،
ھۆسنىمگە رەڭ، تەنگە كۈچ، سەن ھۆر دىيار ئەمەسمۇ.

قىسىپ قالسام بوينۇمنى غېرىبسىنىپ يىگانە،
تاغدەك غۇرۇر بېغىشلاپ يېنىمدا بار ئەمەسمۇ.

بېقىپ ئاھۇ كېيىكتەك، پىلتىڭلىساڭ بېلىقتەك،
دولقۇنلانغان يۇرەككە كۆكرىكىم تار ئەمەسمۇ.

بىر دەقىقە كۆرمىسەم جىسمىم كۆيۈپ كاۋاپتەك
كۆڭلۈم بولۇر خارامۇش، سەن دىلخۇمار ئەمەسمۇ.

سەن كۆڭلۈمنىڭ ئارامى، ھاياتىمنىڭ قىيامى،
كېتىپ قالساڭ يېنىمدىن ئۆزۈم بىمار ئەمەسمۇ.

ئاشۇ سەۋەب نىگارىم ھىجران ئوتى سالمىغىن،
سېنىڭ ئۈچۈن ھاياتىم كۆپ ئىنتىزار ئەمەسمۇ.

6

كۆڭلۈمگە چۈشتى مىڭ سەۋدا خۇمار كۆزلەر قاراسىدىن،
نە سەۋدا، ئوت تۇتاشتىكى، قارا كۆزنىڭ بالاسىدىن.

قېنىم ئايلاندى كەۋسەرگە، تېنىم ئېرىپ سىماب بولدى،
قۇتۇلماقلىق بەسى مۇشكۇل ئاشۇ ئاتەش جازاسىدىن.

پەلەكنى ئوتقا قاقلايدۇ نەپەستىن پۇركىگەن ئاتەش،
ئىدايىم سىرتقا ئاڭلانماس تىلىم پالەچ ۋاباسىدىن.

گويا مەجنۇن بولۇپ قالدىم تۇرار جايىمنى بىلمەيمەن،
چېقىپ چاقماق، بۇلۇت يىغلار پىغانلىق كۆز نىگاھىدىن.

ۋىسالىڭ ئىشقىدا بەربات بولۇرمەنمۇ، دىلىم غەمناك،
يۈرەككە سانجىلار ئوقيا مۇھەببەتنىڭ ياراسىدىن.

تىلەيمەن، ئەي قارا كۆزلەر سىلەردىن سۆيگىگە دورا،
بىرىڭلار خەستە كۆڭلۇمگە لىۋىڭلارنىڭ داۋاسىدىن!

7

ئىلتىجا قىلسام يۈرەكتىن ئەي قەلەمقاش بىلمىدىڭ،
ئەگىشىپ سايەڭ كەبى يۈرسەم نەپەسداش بىلمىدىڭ.

مەن سېنى كۆرگەن كۈنۈم ئۈزسەم ۋىسال دەرياسىدا
بىر دەقىق باقماي ماڭا، كەتتىڭكى دىلداش بىلمىدىڭ.

كىرپىكىم تال - تال قىياق، بەرگىدە ھىجران تامچىسى،
كۆزلىرىم چەشمە بۇلاق بولدى ئەلەمداش بىلمىدىڭ.

ئاھ! خۇدا، باشىمغا سەۋدا چۈشتى بىر دىۋانىمەن،
تەلۋىدەك دەۋرەپ يۈرۈيمەن قىلچە ھېسداش بىلمىدىڭ.

ئاھ! نىتەي، تەلەي قۇشى قونماپتىكەن باشىمغا ھەي...
سۆيگىگە چاڭقاق بولۇپ كەلسەمكى قولداش بىلمىدىڭ.

8

سەن مېنى ناخۇش بىلىپ تاندىڭ، بىراق خۇشتارىمەن،
ياڭرىتىپ چالساڭ ئەجەمگە ئۇن قاتار دۇتارىمەن.

دىلشىكەستە ئايۋانىدا باقساڭ كوۋۇك پەيدا قىلىپ،
ھەر سەھەر بۇغ - بۇغ قىلىپ ئۇنلەيدىغان دەمدارىمەن.

دىلخانەڭ غەمناك چۆلگە ئايلىنىپ كەتسە ئەگەر،
مېھرىدىن گۈللەر تېرىپ باغ قىلغۇچى گۈليارىمەن.

گەر شۇ باغ ئىچرە ۋىسال جامىدا مەي ئىچسەك قېنىپ،
قەلبىمىز ئويغاتقۇچى ئۇيغۇر سېزى «خۇشتار» ىمەن.

سەن ئەگەر توغراق بولۇپ ئۈنسەڭ پىغان بارخانىغا،
بۇلبۇلى شەيدا بولۇپ سايرايدىغان دىلدارىمەن.

نە ئۈچۈن مەندىن يامانلاپ ياش تۆكەر بولدۇڭ نىگار،
تاش يۈرەك دەمسەن مېنى، يار ئىشقىدا ئاۋارىمەن.

شاخ ساناپ يۈرگەن ساراڭقۇش ئويلىما جانان مېنى،
سۆيگىدە سادىق - ۋاپادارلار پىرى — سۇلتانىمەن،

ئىزلىرىڭ تۈگدۈم كۆڭۈلنىڭ ياغلىقىغا چىڭ قىلىپ،
بىز ۋىسال پەيتىگە يەتكەندە كۆڭۈل ئىزھارىمەن.

ئىشق ئوتى - كۆيدۈرگۈچى، سەنمۇ ئوتتا كۆي نىگار،
مەن سېنىڭ ئىشقىڭدا شۇ ئوت كۆيگۈچى خۇمدانىمەن.

9

ئانامنى، گۈلنىگارىمنى ھاياتلىق باغچىسى دەيمەن،
بۇ ئۆمرۈمنىڭ ئالتۇن مۇنارى — تاجىسى دەيمەن.

ھاياتلىق ئۇ بىلەن خۇددى ئۈزۈلمەس بىر ئەزىم دەريا،
قەدىر - قىممەتكە تەڭداشسىز يۈرەكنىڭ پارىسى دەيمەن.

ئۆيۈمدە بەزمە قاينايدۇ، ئۇ بولسا كۆڭلى - قارنىم توق،
ئۆتەر تۇرمۇش ھېيت يەڭلىغ بەختىنىڭ ئەلچىسى دەيمەن.

ياقام كىرسىز، بالام خۇشخۇي... ئۆيۈم چاقنايدۇ ئاپتاپتەك،
ئۇ كۆركى - زىننىتى ئۆينىڭ — خوتەننىڭ زىلچىسى دەيمەن.

نىگارىمدىن بىلەر دىلنىڭ سىرىنى ھېچ خاتاسىزلا،
ئۇنىڭ قەلبى ئەجەب تۇيغۇن كۆڭۈلنىڭ رەمچىسى دەيمەن.

ۋاپادارلىق، گۈزەللىك بابىدا يەتمەس ئاڭا ھېچكىم،
ئۇنىڭ رۇخسارىنى ئاپتاپ، باھارنىڭ ئەركىسى دەيمەن.

ئانامسەن، گۈلنىگارىمسەن، قىزىمسەن، ھەمدىدارىمسەن،
سىلەرنى ئىككى ئالەمنىڭ گۆھەر دۇردانىسى دەيمەن.

ئايالالار، ئېھ قەدىردانلار، سىلەر بولماي ھاياتلىق يوق،
سىلەرسىز يوق كۆڭۈل شادى، خۇشاللىق جارچىسى دەيمەن.

10

گۈل دېسەم، گۈلدىن گۈزەل سەھرا قىزى،
ئوقچىغان مارجان بۇلاق شەھلا كۆزى.

ئاي دېسەم، ئاي مۆكتى سەندىن بوپ خىجىل،
چۈنكى، سەن مىسلى تولۇن ئاي ئەندىزى.

شام - سەھەر يانىمدا تۇرغان ئاھۇسەن،
ئاي كەبى قاچمايسەن ھەرگىز كۈندۈزى.

ھەرنىگار، نازىڭنى ئوخشاتسام زۇھەل،
نە زۇھەل، سۇبھىدە چولپان يۇلتۇزى.

ئىككى مەڭزىڭ زەپ مۇنەۋۋەر ئۆرگىلەي،
مىسلى تاڭدا بالقىغان كۈنىنىڭ يۈزى.

ئانا يۇرتقا گۈل چېكىپسەن سۆيگىدىن،
چارچىماس تۇلپار بولۇپ قىشۇ يېزى.

ئاھ! نىتەي، قەلبىمنى ئالدىڭ لال قىلىپ،
جەننەتۇل مەھۋادىكى ھۆرنىڭ ئۆزى.

11

قېنىڭدىن گۈل تىزىق تىزساڭ زامانىنىڭ ئەختىرى دەيمەن،
لىرىكاڭ ئەلگە جور بولسا ھاياتلىق دەپتىرى دەيمەن.

يىغىپ تۇرمۇش گۈلابىنى ئەجىر جامىدا قايناتساڭ،
شەپەقتەك شوخ جۇلاسى بار گۆھەرلەر جەۋھىرى دەيمەن.

سەتىرلەر چاقنىسا ياقۇت كەبى دىللار كاساسىدە،
يۈرەكنى ياشنىتار دورا، قەلبىنىڭ كەۋسىرى دەيمەن.

ھاياتلىق بىپايان ئوكيان ئۇنىڭ چوڭقۇرلۇقى چەكسىز،
بولۇپ غەۋۋاس گۆھەر سۈزسەڭ خەلقىنىڭ تاھىرى دەيمەن.

ئەقىدە، چىن مۇھەببەتتە رىئاللىق كانىنى قازساڭ،
يۈرەكتە ئوت - پىراقى بار قەلەمكەش ماھىرى دەيمەن.

12

بىقىپ قەلبىمگە ئوت ياقتىڭ، كۆزۈڭ ئاتەش بۇلاقمۇ،
مەيىن كىرپىكلىرىڭ چاقماق، قېشىڭ ساھىل قىياقمۇ.

يۈزۈڭ گويا قىزىل ياقۇت كۆزۈمنى چاقنىتار باقسام
لېۋىڭ شەربەت تېمىپ تۇرغان شېرىن - تاتلىق مۇناقمۇ.

چېچىڭ بوينۇمغا تاشلانغان مۇھەببەت زەنجىرى - رىشتى،
بويۇڭ زىبا بەئەينى ئۇ، قىزىلگۈلنىڭ سىياقمۇ.

ئارامىمغا قىلىپ غەلىيان پىغان ئاتەشلىرى ئىچرە،
تېنىمدە لاۋۇلداپ كۆيگەن ۋىسال ئىشقىڭ پىراقىمۇ.

نىگاھىڭ سالدى مىڭ سەۋدا، خىيالىمدا تۇمەن غوۋغا
سۆڭەكلەر چۆل - چۆلا بولدى، ئوتۇڭ غولدا - تاياقىمۇ.

گويا مەجنۇن بولۇپ سەلدەك يۈرەرمەن ھەرقايان دەۋرەپ،
مېنى كۆرگەن كىشى دەركىم: ئۇ چۆل سالپا - ساياقىمۇ؟

ۋىسالىڭ غەلۋىرى تاسقاپ گويا يۈلغۈن چېچەكىدەك،
پايانسىز چۆلگە بەند قىلغان مۇھەببەتنىڭ سىناقىمۇ؟

13

كۆزۈمنى مەن ئۈزۈپ تاشلاي سىلەرگە تەگمىسۇن قىزلار،
تىلىم كۆيسۇن، خۇسۇمەتلەر سىلەرگە يەتمىسۇن قىزلار.

كۆزۈڭلار چاقنىغان چولپان، قېشىڭلار ئايغا ئەندىزدۇر،
لېۋىڭلار غۇنچىدەك يۇمران توزانلار قونمىسۇن قىزلار.

چېچىڭلار ئەۋرىشىم تالدەك، بېشىڭلاردا چىمەندوپپا،
بويۇڭلار تىك چىنار يەڭلىغ، شامالالار ئەگمىسۇن قىزلار.

قېلىشمايدۇ ئۈزۈن كۆڭلەك گويا شاھلار لىباسىدىن،
گۈلى چاقنايدۇ يۇلتۇزدەك تۇمانلار توسمىسۇن قىزلار.

چىمەنلەر يەلپۈنەر نازۇك سەھەر - ئاخشام يېنىڭ يولدىن،
قەدەملەر شۇ كەبى لەرزان قۇيۇنلار بۇزمىسۇن قىزلار.

چىرايىدا ھۆر - پەرىلەردىن گۈزەل ھەم ئاي خىجىل ھەتتا،
ئەقىل - زېھنى ئەزىم دەريا بىھۇدە ئاقمىسۇن قىزلار.

چېلىشتا، ئىشتا - ئەمگەكتە، بىلىمدە كۆككە ئۆرلەڭلار،
گۈزەل ياشلىق باھارىڭلار بىكارغا كەتمىسۇن قىزلار.

14

ئايالىم قىز تۇغدى، دەپ دوستۇم بىكاردىن رەنجىدىڭ،
تۆھپىسى ئالەمشۇمۇل سەن دىلنىگاردىن رەنجىدىڭ.

يىلتىزى بولماي دەرەختىنىڭ بەرمىگەي ئالتۇن مېۋە،
ئەسلىي ئەجدادىڭ مۇنەۋۋەرسەن موماڭدىن رەنجىدىڭ.

قىز ھاياتلىقنىڭ گۈلى، گۈلدەك ھاياتلىق بۇلبۇلى،
ئەس - ھوشۇڭنى يوقىتىپ تەكتى ئاناڭدىن رەنجىدىڭ.

بولمىسا قىز، سەن قەيەردىن تۇغۇلۇپ ئۆسكەنىدىڭ،
سەن ھاياتلىققا نىجاتكار قىز بالاڭدىن رەنجىدىڭ.

سۇيى يوق ئۆستەڭ قەيەردە، قىزى يوق گۈلگۈن ھايات،
سەن ھاياتلىق باغۋىنى قەددى چىناردىن رەنجىدىڭ.

15

ئەي سابا، يەتكۈز مېنىڭدىن دىلخۇمارىمگە سالام،
يۇرتى گۈلخان مۇسەللىك ئۈز چىنارىمگە سالام.

كەچتە ئاي — قەلبىمگە چۈشكەن، كۈندۈزى نۇرلۇق قۇياش،
ھۆرمىتى ئالەمشۇمۇل سۇلتانۇ شاھىمگە سالام.

ھەرقاچان پىكرىمگە باشچى، ھەر چۇشۇمنىڭ لەززىتى،
سۆيگۇ ئىقبالىم سىيماسى گۈلنىگارىمگە سالام.

ئۇ خىيالىم يۇلتۇزى ھەم دىلدىكى نۇرلۇق چىراغ،
چىن ھاياتىم غەمگۇزارى، گۈلئۇزارىمگە سالام.

مەن ۋىسال پەيتىگە تەشنا قاغجىراپ قالغان ئىتىز،
ئىشق - پىراق جامىدا مەي تۇتقان ئارامىمگە سالام.

16

بەختكە چىرمىشىپ ئۆستۇم گۇزەل دەۋرانە - دەۋرانە،
سۆزۇمدە چىن ھەقىقەت بار ئەجەب دۇردانە - دۇردانە.

ئىمىپ تاڭنىڭ شارابىنى قۇياشنى دىلئارام قىلدىم،
يۇرەكتە ياندى ئاتەش - ئوت گويا گۇلخانە - گۇلخانە.

شەپەق ئوينايدۇ مەڭزىمدە، گويا گۇل بەرگىدەك رۇخسار،
كۆزۇمدە چايقىلار سۆيگۇ ئەجەب نۇرانە - نۇرانە.

ئەقىل تاپتىم بولۇپ شائىر، خەلق ئەقلىم بۇلاقىدۇر،
زەپەرلەر ئىچرە يايرايدۇ كۆڭۇل مەستانە - مەستانە.

پۇتۇن ئالەم يارالغاندۇر ئۇلۇغ ئەمگەك بىلەن پەندىن،
جىمىنىڭ ئىگىسى — پەخرى خەلق سۇلتانە - سۇلتانە.

يۈرەك گۈلگۈن سىيادانىدۇر، تىزلارمەن گۈلتىزنىق قانىدىن،
سەتىرلەر سۈپسۈزۈك ئۆستەڭ ئاقار لەرزانە - لەرزانە.

سىپەر مىھرىم سەھەر تاڭدا قىزىلگۈل بەرگىگە شەبنەم،
قۇياش نۇرى جۇلاسىدىن كۆلەر دىلخانە - دىلخانە.

كۆيۈم ئەندىز بولۇر كاككۇك بىلەن بۇلبۇل ناۋاسىغا،
دىلىمدا خەلق - تۇمەن ئەلنىڭ كۈيى جەۋلانە - جەۋلانە.

ئۇمىدۋارمەن، ئۇلۇغ خەلقىم گويا خانتەڭرى بەختىمگە،
خەلق نۇرلۇق قۇياش مەنگى ئاڭا پەرۋانە - پەرۋانە.

17

ئاتامنى تەڭرىتاغ دەيمەن، ئانامنى چارباغ دەيمەن،
ھاياتىم مەنبەسى - كانى سۆيۈملۈك رەھنىما دەيمەن.

ئاتام ئەجرى بىلەن باقتى، ئانام بەردى ھالال ئاق سۈت،
كۆيۈملۈك كاتتا پەرۋىشكار ئۆمۈرلۈك قىبلىگاھ دەيمەن.

قىزىلگۈلدەك چىرايىنى ئۆتۈندى قىلچە مىننەتسىز،
قەدىر - قىممەتكە تەڭداشسىز پىداكار ئەۋلىيا دەيمەن.

ئاتاسى بار، ئاناسى بار جاھاندا خاك ئەمەس، ئالتۇن،
قۇياشتەك مېھرىبان، ئىللىق چىرايىمغا زىيا دەيمەن.

ئاتا مېھرى، ئانا مېھرى ئۈزۈلمەس بىر ئەزىم دەريا،
يۈدۈپ باقسام ئۆمۈرۋايەت كى بولماس قەرز ئادا دەيمەن.

ئانامنىڭ ئەللىيى دىلدا، ئاتامنىڭ ئەجرى بار تىلدا،
ئاياغىغا قويۇپ باشىم ئوقۇي ھەمدۇسانا دەيمەن.

18

سەھەر كۆكتىن تۆكۈلگەن نۇر قۇياشنىڭ تال جالاسىدۇر،
زېمىننى قاپلىغان ئاپتاپ جالانىڭ شوخ جۇلاسىدۇر.

سۆگەت - تال سۇپسۇزۇك كۆلگە ئەجەب زىننەت بېغىشلايدۇ،
يېشىندىن سوكغى قوشماق رەڭ سامانىڭ چاچ تالاسىدۇر.

تاقىر تاغ بولسىمۇ ھەيۋەت، كۆكۈلنى مەھلىيا قىلماس
ياراشقان تاجى قارىغايلار ناۋا كەشلەر ئۇۋاسىدۇر.

يىگىتنى مەستۇمەست قىلغان پەرىلەر زىننىتى - كۆركى،
تېقىمغا تولغىشىپ چۇشكەن چېچى تۈننىڭ قاراسىدۇر.

شۇ چاغ قىز ئىپتىخارى ھەم ھۆسنىگە رەڭ قوشار جەزمەن.
ئۇنىڭدىن دىلغا چۇشكەن ئوت مۇھەببەتنىڭ سىيماسىدۇر.

يىگىتلەر قەلبىگە سەزگۈ پىراقتىن ئوت تۇتاشتۇرغان
كۆكۈلنىڭ ئاشىقى - پەخرى ئۇزۇن چاچنىڭ قاراسىدۇر!

19

چىقسام نىگار باغ تېمىڭ، تارتىشقا ماموق قول كېلۇر،
نە قول، يۇرەكنى ئوينىتىپ خۇشبۇي ئېچىلغان گۇل كېلۇر.

كۆزلەردە شادلىق بەزمىسى، قەلبىدە ئاتەش نەزمىسى،
يۈمران چىۋىقتەك تولغىنىپ گۈلدەك چىراي مەقبۈل كېلۈر.

يۈرسەك چىمەندە ياندىشىپ، لەرزان قەددەملەر تاشلىشىپ
رىشتى تۈتاشقان چىرمىشىپ قوشماق يۈرەكتىن كۈي كېلۈر.

ئوتلۇق كۆزۈمنى تاشلىسام، ئالما تۈۋىگە باشلىسام،
گۈلگۈن چېچەكتەك نازغىنىپ نازۈكەرەشمەڭ جور كېلۈر.

چۆمگەندە سەزگۈ قوينىغا، تاشلانسا قول گۈل بوينىغا،
چاڭقاق دىماغقا شۇ مەھەل ئەنبەر مەسەللىك بۈي كېلۈر.

لەۋلەر تۈتاشسا ئەيمىنىپ، ئۈسسۈز يۈرەكلەر نەملىشىپ —
بىر گەۋدە بولساق، شوخلۇقى تۈتقان بىلىقتەك خۈي كېلۈر.

يۈمشاق شاماللار ئەۋجىدىن، گۈل ناخشىلارنىڭ مەۋجىدىن
مىڭلاپ تەشەككۈر - ئاپىرىن ئېيتقان يېقىملىق خور كېلۈر.

ۋەدىلەشسەك شۇ مەھەل، تۈن يانغىنىدا - تاڭ سەھەر،
سازلار چېلىنغان مەلىدىن زەپمۇ خۇشاللىق توي كېلۈر.

20

ئەل بىلەن كەلدىم ياشاپ بەڭۋاش خىيالىم يوق مېنىڭ،
كۆڭلى تۈز، پىكرىم ئوچۇق، پىنھان پىلانىم يوق مېنىڭ.

بىر ئۆمۈر باغۋەن بولۇپ تىكتىم كۆچەت پەن باغىغا،
ھەم نەزىم يازدىم قېنىمدىن ئۆزگە شانىم يوق مېنىڭ.

ياشلىقىم ئۆتتى شۇ ئىشتا، يۈرىكىم كەتتى ھېرىپ،
چاچلىرىم ئاپئاق بولۇت ئوڭشاشقا چامىم يوق مېنىڭ.

قانچە كۈن تۇرسام ياشاپ «ئەل چاكىرى» بولسام دېگەن—
بىرلا ئارزۇ پارلىدى، ئۆزگە قارارىم يوق مېنىڭ.

گەر مېنىڭ ۋاقتىم يېتىپ كىرسەم زېمىننىڭ قوينىغا،
تاپىنىم ئاستىغا قوي، باشقا دىيارىم يوق مېنىڭ.

21

دىلرابا، پىيالىدە گۈلگۈن چاينى تۇتتىلا،
چاينى ئوتلاپ بولغۇچە سىرلىق نىگاھتا كۈتتىلا.

بىلمىدىم، چاي بەرلىمۇ، چايدا جېنىمنى ئاللىمۇ،
چاي بىلەن ئوتلۇق يۈرەك، پىنھان كۆڭۈلنى ئۈتتىلا.

چايغا مەيلىمنى قوشۇپ سۇندۇم نىتەي پىيالىنى،
خۇش تەۋەززۇ ئىلكىدە ھەلقۇمغا چاينى يۇتتىلا.

شۇ دەقىق چاي رەڭگى تەپتى يۈزلىرىدۇر گۈل سۈپەت،
تۇن يېرىپ چىققان قۇياشتەك نۇرغا نۇرنى قاتتىلا.

مەھلىيا بولدۇم، ئارامىلىق بولمىدى كۆڭۈلمگە ھېچ،
نە بالا بولدى تاڭەي، باغرىمنى ئوتقا ئاتتىلا.

گۈركىرەپ ياندى ئىچىمدە شام - سەھەر سۆيگۈ ئوتى،
چاچقا ئاق چۈشكەندە ئاشىق بازارىدا ساتتىلا.

ئاھ! نىتەي، سۆيگۈ - مۇھەببەت ياشقىمۇ باقمايدىكەن،
بىر يۇتۇم چاينى سۇنۇپ، جاننى ئەجەب قاقشاتتىلا.

سۆيگۈسىز يوقتۇر ھاياتلىق، سۆيگىدىن ئالەم گۈزەل،
بۇ ھەقىقەتنى ھەقىقلەشنى ئەجەب ئوخشاتتىلا.

22

ئەقىدەم، ئېتىقادىمسەن ئۆمۈرلۈك قەھرىمان خەلقىم،
ھاياتىم سەن بىلەن كۆكلەم يۇرۇشتە ئاشىيان خەلقىم.

بۈيۈكسەن - قۇدرىتىڭ چەكسىز مىسالى تەۋرىمەس بىر تاغ،
ھاياتلىق سەن بىلەن مەۋجۇت مۇقەددەس جانىجان خەلقىم.

يارالدى سەن بىلەن ئالەم، جاھانغا شاھى - سۇلتانسەن،
يارالدى كۆپ ئاسايىشلىق شۇڭا بىز شادىمان خەلقىم.

ئۆچەر سەنسىز ھايات شامى، قۇرۇيدۇ ھەم ئەزىم دەريا،
ئىلاھسەن، ئەجىر - تەرىڭدىن قىبقىرساي باغۋاران خەلقىم.

قۇياشسەن، نۇر ئاتا قىلغان زېمىن - ئالەمگە تەڭداشسىز،
ئۆمۈر چەكلىك، ھايات چەكسىز، ھاياتقا پاسىبان خەلقىم.

ئۇزاق تارىخنى ئاختۇرسام نامايان بولدى ئەجدادىم،
ھىماتىم، قۇدرىتىم، بەختىم... ئۆزۈڭسەن مېھرىبان خەلقىم.

ئۇلۇغسەن، بىباھادۇرسەن ساڭا تەڭداش تېپىلمايدۇ،
سېنى مەڭگۈ ئۇلۇغلايمەن، ھامانە غالىبان خەلقىم.

23

قارىقىم قالدى ئۇيۇپ يۇرتۇم تېغى - دەرياسىدا،
زەپ گۈزەل سۇرەت مۇجەسسەم بىپايان سەيناسىدا.

تاڭ سەھەر بالقىپ قۇياش ئوتلۇق نۇرىن تۆككەن چېغى،
سۇپسۇزۇك شەبنەم لىغىرلايدۇ گۈلى - لەيلاسىدا.

ئوينىسا لەرزان ئۇسسۇل سانسىز ئېقىنلار مىنگىشىپ،
ساز چالار دولقۇنلىنىپ تاغ كەلكۈنى داراسىدا.

ياغسا گەر يامغۇر - يېشىن كۆكتىن تۆمەن مارجان بولۇپ،
كۆز چاقار گۈلگۈن شاراب گۈل بەرگىنىڭ ھۇجراسىدا.

گەر يىگىت دىل تارىنى مۇڭلۇق چېكىپ ئېيتسا غەزەل،
بىر جاھان ئىللىق ئېقىم پەيدا بولۇر رەناسىدا.

ھەر يىگىت - ھەر قىزدا سۆيگۈ جۇشقۇنى تاشقىن دېڭىز،
ئاقىدۇ كىندىك قېنى چۇشكەن يېزا - سەھراسىدا.

بىلىدۇ ئۇلار، مۇقەددەم سۆيگىدىن كۆلگەن ھايات،
سۆيگىدىن گۈللەيدۇ بارلىق بۇ ھايات دۇنياسىدا!

24

هاياتلىق باشلىمى كۆكلەم - باھار كەلدى،
سامادا تۇرنىلار لەپ - لەپ قاتار كەلدى.

تىرىلغۇ پەيتىنى دېھقان تۇتۇپ مەھكەم —
قىزىتتى ئىشنى ماڭلاي تەر ئاقار كەلدى.

ئېتىزدا مايسىلار كۆلدى بولۇپ رەڭدار،
دوغاپ سۇ باغرىنى يەرگە ياقار كەلدى.

كۆكىدىن بەلگىلىك مايسا، بولۇش ئاشلىق،
بۇ يىل كۈزدىن بېشارەتلىك تۇمار كەلدى.

ئېچىلدى لالە - رەيھانلار جىمى ياندا،
بېرىپ ئىشقنى كاككۇك كۈي قاتار كەلدى.

جالا سالدى سۆگەت - تاللار، ياساندى ئۈز،
ياساپ پى - پى بوغۇنلار شوخ چالار كەلدى.

قىزىلگۈل بەرگى رەڭ ئالدى سەھەر - تاڭدىن،
يېزا - سەھراغا خۇش ئەنبەر چاچار كەلدى.

چېچەكلەر كۈلدى شاخلاردا ئەجەب غۇچ - غۇچ،
كېپىنەك، ھەرىلەر شىرنە ئالار كەلدى.

يورۇق دۇنياغا كۆز ئاچقان قوزا، تايلار—
چىپىپ، تۇپراقنى ئاسمانغا ئاتار كەلدى.

ھاياتلىق باشلىمى كۆكلەم - باھار كەلدى،
گويا قىز مەڭزىدەك گۈلگۈن ناھار كەلدى.

باھارغا ئاشىنا شائىر ئېلىپ ئىلھام،
قەلەم ئالدى قولىغا زوق - ئىلھام كەلدى.

25

رەھبىرى بولساڭ خەلقىنىڭ ئەلگە باققان ياخشىدۇر،
ئوتىدا كۆيگەن، سۆيىدە بىللە ئاققان ياخشىدۇر.

دەردىگە دەرمان بولۇپ، شاد كۆلكىسىگە جور بولۇپ،
چۈشىنىپ ئەل قەلبىنى، ئەل - يۇرتقا ياققان ياخشىدۇر.

تىغ ئۇرۇپ نامرات، نادانلىق ئاپىتىگە ۋاقتىدا،
تۇغ بولۇپ ئەلنى يېتەكلەپ ئالغا چاپقان ياخشىدۇر،

ئەل ئەگەر قالسا تۇماندا يول تاپالماي تەمتىرەپ،
قەلبىنى مەشئەل قىلىپ يولنى يورۇتقان ياخشىدۇر.

كەلسە گەر راھەت - ئاسايىش ھەمدە مىڭ پاتمان جاپا،
ئەلگە راھەتنى بېرىپ، مۇشكۇلنى تارتقان ياخشىدۇر.

ئەل ئۇچۇن بولسا چاكار - قۇل ئۇنى راھەت، دەپ بىلىپ،
مۆھتەرەم ئەل - يۇرت ئۇچۇن شانلارنى قۇچقان ياخشىدۇر.

ئەل ئەگەر مۇشكۇل سەپەردە ھالىدىن كەتسە ھېرىپ،
جىسمىنى پەيتۇن قىلىپ ئۆزىنى قاتقان ياخشىدۇر.

ئەتىنى كۆزلەپ ھەمىشە خەلقىگە قۇد ياغدۇرۇپ،
ئەلنى باشلاپ ئەتىگە تاغلاردىن ئاشقان ياخشىدۇر.

26

گۇل كۆرۈپ ئۆستۇم زاكامدىن، قايتا گۇل كۆرگۇم كېلۇر،
ياشلىقىمدەكلا پۇراپ، لەۋلەر يېقىپ سۆيگۇم كېلۇر.

گۇل دېگەن رەڭدار تەبىئەتنىڭ گۇزەل خان تاجىسى،
قىپقىزىل گۇلنى يۇرەككە ئوخشىتىپ تىزغۇم كېلۇر.

ھەر سەھەر گۇل سەيلىسىدە ھېسلىرىمنى ئۇرغۇتۇپ،
گۇلدىكى شەبنەمنى يۇزگە مىڭ قېتىم سۇرگۇم كېلۇر.

گۇل ھىدى - يارنىڭ ھىدى مەلھەم بولۇپ كەتكەن تامام،
گۇل ھىدى مەستخۇشلۇقىدا شاد غەزەل ئېيتقۇم كېلۇر.

گۇلگە ئاشىق خۇشناۋا بۇلبۇل كەبى نەزمە تۇزۇپ،
شېئىر خۇمار خەلقىمنى ماختاپ دائىما يازغۇم كېلۇر.

گۈل دېگەن ئاتەش يۈرەكلەرنىڭ مۇقەددەس سىمۋولى،
گۈلنى گۈلدەك مۆھتەرەمگە سوۋغا قىپ تۇتقۇم كېلۇر.

گۈل ئېچىلسا ھەر باھاردا ياشلىقىمنى ئەسكە ئېپ،
ياش كۆڭۈلنىڭ زەۋقى قوزغالغان كەبى تۇرغۇم كېلۇر.

گۈلنى كۆرگۈچىلار كېلەمدۇ، دېگىنىڭ قانداق ئاكا؟
گۈل كۆرۈش دىل ئادىتى، ھەتتا قىسىپ يۇرگۇم كېلۇر.

گۈل كۆرۈش قەلبى ھۇزۇرى ئول ھوشۇرنىڭ دائىما
تاڭدىكى رەڭدار كېپىنەكتەك سۆيۈپ قونغۇم كېلۇر.

27

سەن ئۇلۇغ ئادەم، بىراق ئالداشنى ئادەت ئەيلىمە،
ئاي تۇرۇپ ئالدىڭدا، ئاي يانداشنى ئادەت ئەيلىمە.

ۋەدىگە قىلماق ۋاپا ئادەمگە خاس خىسلەت پەقەت،
دىلنى يالغان تىل بىلەن بۇلغاشنى ئادەت ئەيلىمە.

گۈل نېمە، گۈلدىن گۈزەل سۆيگەن نىگارنى تەرك ئېتىپ،
گۈل سۇپەت ئازغان - تىكەن تاللاشنى ئادەت ئەيلىمە.

ئازغۇسى ئادەم دېگەن، شەيتان كىشىنى ئازدۇرار،
راستنى يالغان بىلەن بابلاشنى ئادەت ئەيلىمە.

ئادىمى بىر كەلدىمۇ قايتا تۆرەلمەك يوق پەقەت،
بىر ئۆمۈر يالغاندا جان ساقلاشنى ئادەت ئەيلىمە.

28

ئاي دەيدىكەن باشقىلار، سەن ئوخشايسەن ئۆزۈڭگە،
كۆزۈڭ نۇرلۇق بولاقتۇر، ئايمۇ چۆمگەن كۆزۈڭگە.

سەن قەلبىمنى يورۇتقان ئايدىن گۈزەل گۈلجامال،
تاش ئەينەككە قاراپ باق، ئىشەنمىسەڭ سۆزۈمگە،

كۆككە باقسام ئايدىمۇ سانسىز داغلار بار ئىكەن،
سەن غۇبارسىز گۈلسەنەم كۈنمۇ قايىل يۈزۈڭگە.

سەن تۇرغاندا يېنىمدا كۈندۈز گۈزەل، تۈن گۈزەل،
كۈندىن ئىللىق نۇر بېرەر قارا كۆزۈڭ كۆزۈمگە.

سۆيگۈم ئۈچۈن قاناتسەن، جىسمىمغا قان - ھاياتسەن،
كۈنگە ئەنداز، ئايغا ھەم سەن ئوخشايسەن ئۆزۈڭگە.

29

يېنىپ تۇرغان چوغمىسەن، مېھرىڭ ئىللىق نۇرانە،
پەرىلەرگە تۇغمۇسەن، ئاجايىپ ئۈز يىگانە.

چېھرىڭدە نۇر، لېۋىڭدە جىنەستىنىڭ ئەندىزى،
كۆزۈڭ چاقنار قۇياشتەك، مەن ئىنتىزار پەرۋانە.

ئىشقىڭدا تەن كاۋاپتۇر، تونۇردىمەن - ئوتتىمەن،
بوسۇغاڭدىن كېتەلمەي بولۇپ قالدىم دىۋانە.

ۋىسال قۇشۇم ئەگىيدۇ ئۆگزەڭدىكى پەغەزنى،
پەرۋازىم يوق ئۆزگىگە، سەن قەلبىمدە يىگانە.

ئەگىيمەنۇ ئەگىيمەن مەھەللەڭدىن كېتەلمەي،
مەي ئوتلىماي ئىشقىڭدا بولۇپ قالدىم مەستانە.

ۋىسالىڭغا تەشنامەن چىققىن جانان يېنىمغا،
بولۇپ قالاي ئۆمۈرلۈك ساڭا مۇشتاق دىلخانە.

30

ھەقىقەتتىن يارالغانمەن، ھەقىقەت تىلتۇمارىمدۇر،
تومۇردا جۇش ئۇرۇپ ئاققان قېنىم ھەم كۈچ - مادارىمدۇر.

ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ ئۆتكەن ھاياتنىڭ لەززىتى بولماس،
ھاياتىم لەززىتى، پەخرى، ئۇ سۆيگەن دىلنىگارىمدۇر.

ھەقىقەت سۆزلىسەم بەزى قالارمەن مىڭ تاغار دەردكە،
شۇ دەردكە رازى بوپ ئۆتمەك، يۈرەكتە چىن قارارىمدۇر.

ھەقىقەتكە جىمى موھتاج، ئۇنىڭدىن ئەل روناق تاپقاي،
ھەقىقەت شۇ سەۋەب مەڭگۈ ئۆمۈرلۈك دىلخۇمارىمدۇر.

31

ئۆزۈڭگە ئوخشىساڭ ھازىر، قالارسەن ئوخشىماي دەمدە،
ۋاقىت ئۇ، شۇنچىلىك تېزكى، كۆرەلمەيسەن ئاشۇ كەمدە.

لاغايلاپ يۇرمە غاپىللىق ئىچىدە ھەر دەقىق ئىنسان،
قىلارسەن يىل ئۆتۈپ پۇشمان، ماجالىڭ قالمىسا تەندە.

ۋاقىت تۇلپارىغا مىنگەش، يۇگەن سال نەۋقىران چاغدا،
«شۇكۇر» مەيخانىسىدا سەن بولۇپ قالماي نادان بەندە.

ئۆتۈپ ياشلىق، كېتىپ پۇرسەت، ئىكەك سالسا ۋاقىت بىر چاغ،
تىلەرسەن ئۆزگىدىن ئاش - نان، كىيىپ رەزگى كۆلا - جەندە.

ئىجاد، مېھنەتتە ئەر باتۇر، ئىجاد - مېھنەتتە ئەر كۆكلەر،
دېڭىزنى تىندۇرالايدۇ ئۇمىد بولسا ئەگەرچەندە.

شىجائەت شەمشىرى كەسكەي ئېگىز تاغلارنىمۇ بەلدىن،
ئەقىلنىڭ سۇيىدە شەمشەر سۇغارساڭ، بەلكى بىر دەمدە.

ئۆگەن دوستۇم، بىلىم ئىزدە، نادانلىق كۆرمىسۇن بوينۇڭ،
ھايات ئەييامىنى چىڭ تۇت، ۋاقىت گەر بولسىلا سەندە!

32

قەدىمىي ھەم گۈزەل ئاستانە — يىپەك يول قامۇسى قەشقەر،
مۇقەددەس شەھىرى سۇلتانە، گۈلى ھەم تاجىسى قەشقەر.

ئۇنى تەڭرىم يارانقانمىش ئېلىپ تۇپراقىنى زەردىن،
سۆڭەكلەرگە يىلىك مېھرى، كۆڭۈللەر خانىسى قەشقەر.

«سەمەرقەند ئالمىسى» دەيدۇ، نە ئالما، چىھرى گۈلخاندۇر،
جاھان سەيناسىدا مەشھۇر ئەزىزلەر ئانىسى قەشقەر.

چىلىشچان خەلقى مىڭ ئەلا، شاھىنشاھ - كاتتا خاقاندىن،
جاھانكەزدى - قەلەندەرمۇ ئۇنىڭ پەرۋانىسى قەشقەر.

تىشى زەر، دۇررىمارجاندۇر، سۇيى زەمزەمگە تەڭ ئەسلىي،
گىياھ - ياتناقلىرى دورا، ئانارنىڭ دانىسى قەشقەر.

ئۇنىڭ تۆت پەسلى ئايرىلغان خاتاسىز، بەك ئېنىق - روشەن،
ھاياتلىقچۇن ئېسىل جەننەت بەخت پەيۋەندىسى قەشقەر.

ئانا قەشقەر، ئەزىز قەشقەر، سۆيۈملۈك بەختىيار قەشقەر،
«جاھان رەنالىرى ئىچرە» يۇرەكنىڭ پارىسى قەشقەر.

33

بىر كۆرۈشكەندە نىگار كۆرسەتتى ھىممەت باغىنى،
ئىككى كۆرگەندە ئىما قىلدى مۇھەببەت تاغىنى.

ئۈچ كۆرۈشكەندە ۋاپا ھەم ئېتىقادى قانچىلىك،
دەپ، بېشىمدىن چاچتى ئۇستۇمگە قىزىق ئوت ياغىنى.

تۆت كۆرۈشكەندە پىراق رام قىلدى مەيلىمنى تامام،
سالدى بوينۇمغا سىناقنىڭ رىشتىسى - قىلتاغىنى.

بەش كۆرۇشكەندە تۇتۇندەك كۆككە يەم بولدۇم تامام،
ياقتى ئوت جىسمىمگە كۇللى ياندۇرۇپ گۇلخانىنى.

ئالتە كۆرگەندە ئەقىدەمگە تامام قايىل بولۇپ،
قاش ئېتىپ - شەرەت بىلەن كۆرسەتتى ئەسرار چاغىنى.

يەتتە كۆرگەندە شاراب بەردى لېۋىدىن - جامىدىن،
مەست بولۇپ كۆردۇم شېرىن چۇش تەختىدە گۇلتاجىنى.

سەككىزى دىل تۆرگە چۇشتى ۋىسالىنىڭ سايىسى،
ۋادەرىخ! سالدى يۇرەككە ئاشىق خۇمارى — داغىنى.

توققۇزى كەلدى جاسارەت قان بولۇپ جىسمىم ئارا،
غەيرىتىم پەر قاقتى جۇشقۇن سايرىتىپ ئاسمانىنى.

ئون كۆرۇشكەندە نىگار ئىندەككە كەلدى بەتامام،
قانغۇچە ئىچتىم ۋىسالدىن سۆيگىنىڭ شارابىنى!

34

بىر نىگاھ تاشلاپ نىگار، ئىشقىڭنى پەيكان ئەيلىدىڭ،
تىپتىنچ قەلبىمگە سۆيگۇك چۇشتى غەليان ئەيلىدىڭ.

تەن سىماب بولدى ھاياجان لەشكىرى قورشاۋىدا،
لەرزىگە كەلدى يۇرەك، يۇزلەرنى گۇلخان ئەيلىدىڭ.

لەۋلىرىم تىترەيدۇ ياپراقتەك، سىياقىڭنى كۆرۇپ،
قوغۇشۇن ئېرىتمىدەك مېنى نىمجان ئەيلىدىڭ.

مەن گويا بۇلبۇل، سەمەندەر ئوت ئارا باغرىم يارا،
ئىنتىزارلىق تەختىدە قەلبىمنى خەندان ئەيلىدىڭ.

سەن بۇلۇت يارغان تولۇن ئاي، كۆزلىرىڭدە نۇر - زىيا،
نۇرغا لەۋ سوزغان گىياھمەن، دىلنى ئەتشان[1] ئەيلىدىڭ.

سەن ھامان قەلبىمدىكى قۇدرەت ئىلاھسەن، ئەۋلىيا،
مەنكى، زاھىت سەجدىگاھتا، كۇللى ئەفغان ئەيلىدىڭ.

مەن بىھوش مەجنۇن ئىرۇرمەن، گۇل ۋىسالىڭ ئىشقىدا،
ھەرقايان دەۋرەپ يۈرەرمەن چۇنكى، مەستان ئەيلىدىڭ.

35

بوسۇغاڭنى بىقىپ جانان، جامالىڭنى تىلەپ ئۆتتۇم،
خىيالىمنى سىنىڭ سۆيگۈ تىشىڭغا دەم بىلەپ ئۆتتۇم.

كۆزۈڭ گۇلخانىدا كۆيگەن سۇنۇق كۆڭلۈمنى تۇن ئىچرە،
كۆزۈم يامغۇرلىرىغا ھەم تىنىم تاپماي مىلەپ ئۆتتۇم.

ئىچىرقاپ چاك - چاك بولغان لىۋىم جانسىز قىمىرلايدۇ،
بۇيۇك يادنامىدەك ئىسمىڭنى تەكرار ھەجىلەپ ئۆتتۇم.

ناگاھ، تالغان پۇتۇم سۆرەپ بوسۇغاڭغا قويۇپ باشىم،
تىنەپ يۈرگەن پىغانلىق كۆي كەبى شۇ كەچ تۇنەپ ئۆتتۇم.

[1] ئەتشان — تەشنا

كېچەڭمۇ ئۆتتى كۈندۈز ھەم، خىيالىم چۆلدەرەپ سۈندى،
نىتەي، ئوتلۇق يۈرەكىمنى قىزىق تۇزغا چىلاپ ئۆتتۈم.

36

كىندىك قېنىم تۆكۈلگەن ئانا دىيار ناچۇغۇم،
قەلبى ئىللىق قۇياشتەك، قوينى باھار ناچۇغۇم.

كىم سۆيمەيدۇ، قەدىرلەپ تۇغۇلغان ئۆز يۇرتىنى،
مېنىڭ قەلبىم سەن ئۈچۈن كۆپ ئىنتىزار ناچۇغۇم.

پەرۋانىمەن سەن ئۈچۈن، سەن شام - چىراغ مەن ئۈچۈن،
كېچە - كۈندۈز مۇجەسسەم سەندە ناھار ناچۇغۇم.

ناچۇق ئۆستەڭ سۇلىرى ئابىھايات، قەنت - ناۋات،
بىر تامچىنىڭ قىممىتى يۈز مىڭ دىنار ناچۇغۇم.

سەي - كۆكتاتنىڭ ماكانى، مول ھوسۇلنىڭ ماكانى،
يېتىشتۈردىڭ قانچىلاپ دانا - شۇڭقار ناچۇغۇم.

تامچە سۇدا قۇياشنىڭ روشەن جولا - ئەكسى بار،
سەرخىل گۈلى ۋەتەننىڭ، ئەل بەختىيار ناچۇغۇم.

ھۆسنۈڭ گۈزەل - تولۇن ئاي، ئىشچان خەلقىڭ بولدى باي،
قەلبىمدە بار سەن ئۈچۈن كۆپ ئىپتىخار ناچۇغۇم.

ئىستىقبالىڭ قۇياشتەك، بەختىڭ نۇرلۇق ئاپتاپتەك،
قەددىڭ كۆككە تاقاشقان مىسلى چىنار ناچۇغۇم.

قاچان كەلسەم توپاڭدىن كىندىك قېنىم پۇرايدۇ،
يازدىم شۇڭا سەن ئۇچۇن غەزەل - ئەشئار ناچۇغۇم.

37

بارمىدۇ ئالەمدە سەندەك مولچىلىق ئاۋات بازار،
ئادىمى يۇلتۇز كەبى كۆپ، دائىما ئويغاق بازار.

بوتكىلار ئازادە، رەتلىك، يوللىرى ئەينەكسىمان،
كىشىلەر دوستانە، قەلبى، سۆزلىرى قايماق بازار.

تېپىلار يىلان پۇتى ھەم توخۇ سۈتىدىن بۆلەك،
ھەممە نازۇنېمىتى مولدۇر، ئەجەب ئويناق بازار.

تەمى تاتلىق مانتىسى، پەرمۇدىسى، كاۋاپىنىڭ،
سارجا، شايى - ئەتلەس، شىپۇن، سوكنىسى سانجاق بازار.

ئۇن، گۇرۇچ، ياغ، گۆش دېگەننىڭ سانى چوتقا پاتمىدى،
ئات، ئېشەك، قوي، ئۆچكە، توپاقلار سېمىز - بورداق بازار.

ئۇنداق قوغۇن، مۇنداق تاۋۇز، نەشپۈتى خۇددى ھەسەل،
زىبۇزىنىنەتلەر ھېسابسىز خۇددى بىر ئاسمان بازار.

تارتىدۇ زوقىڭنى ئۇنئالغۇ يەنە سىن ئالغۇلار،
شوخ ئېقىندەك خۇشناۋا، خىل ناخشىلار ياڭراق بازار.

مەيلى دۇڭجىڭ، مەيلى پارىژ... نىڭ چېتى - سەھراسىدا،
بارمىدۇ نېمەتكە تولغان كەڭ زېمىن، شۇنداق بازار؟

ئەي، سېرىقبۇي ① بازىرى كۆڭلۈمنى ئالدىڭ، قانمىدىم،
سەن ئورۇن ئال قەلبىمىزنىڭ تۆرىدىن قايناق بازار.

38

جېنىم ئانا، سەن دەرەخ، مەن ياپيېشىل ياپراقمەن،
سەن كەڭ زېمىن ھوسۇللۇق، ئالقانچىلىك تۇپراقمەن.

ئەزىم دەريا سەن ئۆزۈڭ، مېھرىڭ قاينام ئۆركىشى،
بۇژغۇنىڭدىن ياشارغان مەن چىمەنزار قىرغاقمەن.

سەن قۇياشسەن دىللارنى ئاپتاپ قىلىپ يورۇتقان،
مەن ئالدىڭدا ناتىۋان، خىرە يانغان چىراغمەن.

سەن قىزىلگۈل باغدىكى — جىمى گۈللەر سەرخىلى،
مەيلى مەنكى شاھ بولاي، ئالدىڭدا ئوت - قىياقمەن.

ئالتۇن جامسەن ئەزىزىم ئەتىۋارلىق، قىممەتلىك،
مەن خۇمداندا پىشمىغان ئاددىي ساپال تاۋاقمەن.

سەن مۆتىۋەر سۇلتانىم، بەختىم، قىبلەم، يۆلەنچىم،
تاھارىتىڭ سۈيىچۈن ئوقچۇپ تۇرغان بۇلاقمەن.

---

① مارالبېشى ناھىيىسىنىڭ سېرىقبۇيا يېزا بازىرى.

ئۆمرۈڭ ئۇزاق، تېنىڭ ساق بولسۇن ئانا بەختىمگە،
جايىنامازدا دۇئاغا قول كۆتۈرگەن بوۋاقمەن.

39

كەلدى نورۇز، ئىللىدى يەر، كۈلدى بوستانلار بۈگۈن،
كۆك تېرىپ تۇگدى چۆچۈرە قىز ۋە چوكانلار بۈگۈن.

تاغدىكى مۇز كۆكسىدىن تۆكلۈك ئېچىلدى بەتامام،
قانچە ئەگۈزلەر مۇجەسسەم، ئاقتى قىيانلار ھەم بۈگۈن.

يۇز يېقىشتى سۇ بىلەن، نىمجان قىياقلار جانلىنىپ،
لەۋ ئېچىپ كۈلدى يېقىملىق لالە - رەيھانلار بۈگۈن.

گۈل لېۋىدە شوخ تەبەسسۇم پارلىدى يارقىن جۇلا،
ياپپېشىللىق قۇچتى يەرنى يايرىدى جانلار بۈگۈن.

كۆكتە ئاي ئەگىم قېشىدىن تۆكتى يەرگە نۇر - زىيا،
بۇك دەرەخلەر سايىسىگە چۆكتى مەستانلار بۈگۈن.

خۇددى بەتلەنگەن ساداقتەك تۇرنىلار كەلدى قاتار،
يەڭ شىمايلاپ كەڭ ئېتىزغا چىقتى دېھقانلار بۈگۈن.

تاغدا كەكلىك، باغدا كاككۇك، كۆكتە قارلىغاچ شادىمان،
سايرىدى بەس - بەستە ئاشىق قەلبى خەندانلار بۈگۈن.

چۈشتى كۆكتىن ئۇشبۇ نورۇز ئىشىغا داخىل بولۇپ،
كۆك قىزى — ئالتۇن قۇياش ھەم نۇرى چولپانلار بۈگۈن.

ھەر تەرەپتە قۇردى بەزمە بارچە نورۇز ئەھلى جەم،
كەلدى ئىلھام، يازدى شائىر نەزمە - داستانلار بۈگۈن.

40

سۈبھى تاڭ، كۆز چاقنىتىپ نۇر بالقىغان چولپان گۈزەل،
ياپيېشىل كۆڭلەككە يۆلتۈز تاقىغان ئاسمان گۈزەل.

كۈن يورۇپ چىقتى، دېڭىزدىن ئۆرلىگەن ئوت شارىدەك،
يەر - جاھان چۆمدى شەپەق نۇرغا ئەجەب گۈلخان گۈزەل.

بىخ سۈرۈپ چىقتى سۆگەت - تال نوتىسى قۇدرەت بىلەن،
دىلغا زوق ئەيلەپ ياشارغان بىغۇبار بوستان گۈزەل.

باغ ئىچى قەلبىمگە تالىق ياش چېچەك شاخ بەرگىدە،
لەۋ يېرىپ كۈلگەن چېچەكلەر جىلۋىسى چەندان گۈزەل.

نازى كەم قىزنىڭ جۇۋاندىن، قىز بىراق دىل ئاشىقى،
قىز كۆزى ئىزدەپ ۋىسال شوخ كۈلكىدە باققان گۈزەل.

نەۋقىران ئەر خۇددى بۈركۈت كۆكتە پەرۋاز ئەيلىگەن،
جىسمىدىن تەپچىيدۇ قۇدرەت، تەرىدىن ھەريان گۈزەل.

بوۋىلار ئېيتقان: ھايات - ئۆمرۈڭدە ياشلىق بىباھا،
چوغ سۈپەت ياشلىق بىلەن بۇ يەر - جاھان ھەرئان گۈزەل.

41

قۇي قېنى ساقىي شاراب مەي جامىگە،
مۇپتىلا بولدۇم ئىشق دىشۋارىگە.

كىردى بىر ئايدەك پەرى ئوتلۇق بېقىپ،
ناتىۋان كۆڭلۈم تۆرى - ئايۋانىگە.

ئايلىنىپ كەتتى تامام جىسمىم مېنىڭ،
گۈركىرەپ ئوت يانغىنى - گۈلخانىگە.

قوغۇشۇن ئېرىتمىسى بولدى يۈرەك،
توك مېڭىپ كەتكەچ تومۇر - زىل تارىگە.

ئۈيقۇدىن بىدارىمەن شامۇ سەھەر،
كۆزلىرىم بولدى بەسىر ۋىسالىگە.

ئاھ! دېسەم، پۈركۈيدۇ ئوت ھەربىر تىنىق،
گۈللىگەن ياشلىق بېغىم گۈلزارىگە.

غەم بىلەن بولدۇم تولۇقتاش ئاستىدا،
ئىشق ئوتى خامانىنىڭ پايخانىگە.

دوستلىرىم دەيدۇ مېنى رەڭگىڭ سامان،
ئايلىنىپ قاپسەن تۇگەل بىمارىگە.

بىر دەقىق بولسۇن شىپا گۈلگۈن شاراب،
يەتكۈچە دەردىم ئىشق سۇلتانىغە!

42

تاۋلىنىپ خەنجەر بولۇپ چىقتىم كۆزۈڭ يالقۇنىدا،
سۇغىرىپ ئالدىڭ جېنىم مېھرىڭ سۈيى دولقۇنىدا.

ئۇلىدىڭ رىشتىمنى رىشتىڭگە ئۈزۈلمەس، چىڭ قىلىپ،
يېشىلىپ كەتمەس ئەبەدكە چاڭ - توزان ئۇيقۇنىدا.

ساڭا بولغان ئېتىقادىم قانغا سىڭدى ئەي جانان،
ئازدۇرالماس مېنى شەيتان سۆيگىنىڭ غولغۇنىدا.

بىسلىرىم كەتمەس يېنىپ، يارسام توسالغۇ باغرىنى،
توختىماس، كەسسەم تېۋىلغۇ ھەمدە چۆل يۇلغۇنىدا.

سەن ۋاپا قىلساڭ ئۆمۈرلۈك دادقا يەم بولماس تىغىم،
دىل بېغىم بولماس خازان، بەلكى جۇدۇن سولغۇنىدا.

43

ھاياتلىق بىر ئەزىم دەريا، چېپىپ تۇرساڭ چېمى پۈتمەس،
نەپەس چاپماي بىخۇد تۇرساڭ چۈشەر لاتقا - لېيى پۈتمەس.

ھاياتلىق قوۋمى ھەرىكەتتە، ئۇنىڭ يادروسى ئادەمدۇر،
يۈرەك ھەرىكەتتە دائىملىق، ئۇ ئادەمنىڭ دېمى پۈتمەس.

شۇ دەم - قۇتلۇق نەپەس بىرلە ھاياتلىق گۈلباھار پەسلى،
لېكىن، بىردەم ۋىسال تاپسا يەنە بىرنىڭ كېمى پۈتمەس.

شۇ كەمنى تولدۇرۇش ئىستەك، كىشى ھەربىكەتتە دائىملىق،
ئۆزۈلمەي تامچىلاپ تۇرغان شۇ ئىستەكنىڭ غېمى پۈتمەس.

ھاياتلىق شۇ سەۋەب گۈلگۈن ئۆزۈلمەس بىر ئەزىم دەريا،
ئىجاد - ئەمگەك ئۈچۈن تۆككەن ھالال تەرنىڭ نېمى پۈتمەس.

كىشى ئۆمرى - ھاياتلىقتا پەقەت بىرتال قىزىلگۈل، بەس،
داۋاملىق گۈل ئېچىپ تۇرغان ھاياتلىقنىڭ بېغى پۈتمەس.

ھاياتلىق شامى نۇر چاچسا بولۇر گۈل مەڭگۈگە ئالەم،
كۆيۈپ ئۆچكەندە بىر تال شام، يانار مىڭلاپ شېمى پۈتمەس!

44

ئايال دەيمىز يېرىم دۇنيا، پۈتۈن دۇنياغا تالىقتۇر،
ئاياللار بار، جىمى ئۆيدە گۈزەل جەننەتمۇ بارلىقتۇر.

ئايالسىز ئۆي - بورانلىق ئۆي، كۆڭۈللەردە خىرامانلىق،
خىزىردەك ئەر ئۈچۈن مۈشكۈل، ئازابلىق مىسلى خارلىقتۇر.

ئوچاققا ئوت قالانمايدۇ، تۆشەك ئوبدان سېلىنمايدۇ،
كۈلۈپ تۇرغان چىرايلار يوق، بۇ ئەرگە بىر جازالىقتۇر.

ئايال بار نەۋرە - پەرزەنت بار، خۇشاللىق ئەۋجىدە ئۆيمۇ،
بېغىڭ، هويلاڭدا شاد كۇلكە، ئۇ ئۆي گويا بازارلىقتۇر.

ئايالسىز غەم باسار دىلنى غېرىبلىق ئىلكىدە هەردەم،
ۋاپادار غەمگۇزارىڭ يوق، جىمى ئەتراپ مازارلىقتۇر.

نادان - ياشلىقتا بىلمەيسەن، ئايالنى كۆزگە ئىلمايسەن،
ياشانغاندا قېلىش يالغۇز، كۆڭۈلگە كۆپ ئازارلىقتۇر.

ئايالسىز هۆر هاياتلىق يوق، جاهاندا شوخ قاناتلىق يوق،
باسار ئالەمنى غەم - غۇسسە جىمىگە بىر جازالىقتۇر.

45

دىنارغا ئالغىلى بولماس ئەقىل - زېهىن - پاراسەتنى،
يېتىشتۇرمەك بەسى مۇشكۇل كېرەكلىك بىر ماهارەتنى.

نىشانغا ئۆرلىمەك خۇددى قۇدۇقتىن ئاينى سۇزگەندەك،
قىلىش جارى ئۇنىڭ ئۈچۈن ئىرادە هەم شىجائەتنى.

ئەقىدە ئىلكىدە قادىر كىشى هەر ئىشقا چىڭ تۇرسا،
يىلى بوشلار قالار يولدا قىلىپ هەمراھ خىجالەتنى.

كىمىكى شۇكرىگە مۇشتاق قانائەت بىرلە جان باقسا،
چېكەر تەهقىق هاياتىدا پۇشايمان هەم رىيازەتنى.

قاناتى قاتمىغان كەپتەر چىقالماس كۆككە پەرۋازغا،
بولۇر يەم بەلكى قۇزغۇنغا كۇتۇپ ئەجەل ـ هالاكەتنى.

ئىرادە بىر قانات بولسا، پاراسەت زور ماھارەت ـ كۈچ،
تىرىشقانلار يېتەر جەزمەن تېپىپ نۇسرەت ـ شاراپەتنى.

بىلىڭنى باغلا! ھەي ئىنسان، نىشانغا ئۆرلىمەك بولساڭ،
يېتىشتۇر زور تىرىشچانلىق بىلەن زېھنىي كامالەتنى!

46

گۇزەل ياشلىق قۇچاغىڭغا ياناي ئەمدى دېسەم سەن يوق،
قۇياشتەك نۇر جامالىڭغا قاناي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

يېشىم ئاتمىشقا ئۇلاشتى كۆزۈم نۇرىمۇ تولاشتى،
بولۇپ تۇلپار سەپەرلەردە چاپاي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

ساماغا ئۆرلىگەن قۇشتەك، سەبىي ياشلىقتىكى چۇشتەك،
خىياللار ئىلكىدە كۆڭلۈم ئاچاي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

ئەجداد باغىدا قىرىق بەش يىل ئۆتۈپتۇ مەن ساناپ باقسام،
تەرىمدىن ئەلگە خۇش ئەنبەر چاچاي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

بىلىم رۇسلاپ تۇرالمايمەن، غۇلاچ تاشلاپ ماڭالمايمەن،
ئېلىپ قوللارغا گاڭ كەتمەن چاپاي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

دەرىخ! ياشلىق مۇرادىڭغا قېنىپ بولماي ئۇزاپ كەتتىڭ،
سېنى چىللاپ يېپەكتىن تون ياپاي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

گۆدەكلىك ھەم نادانلىقتا بىلەلمەي قاپتىمەن ياشلىق،
يېتىپ قەدرىڭگە باغرىمنى ياقاي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

تېپىلماس بىباھا قۇتسەن، يېنىپ تۇرغان ئۇلۇغ ئوتسەن،
بۇگۈن ئەقلىمگە تولغاندا تاپاي ئەمدى دېسەم سەن يوق.

47

نىتەي، قەلبىمدىكى دەردىم كۆزۈمدىن ياش بولۇپ چىقتى،
نە تاشكى، سوغدا مۇز قاتقان كرىستال تاش بولۇپ چىقتى.

بوسۇغاڭ ئالدىدا ساقلاپ گويا ھەيكەل بولۇپ قاتتىم،
جامالىڭ سۈرىتى قەلبىم ئارا قۇياش بولۇپ چىقتى.

خىيالىم ساڭا چىرماشتى كۆزۈمدە گۈلجامالىڭ بار،
يوچۇقتىن بالقىغان شولا ماڭا يولداش بولۇپ چىقتى.

ھاياتلىق سەركىسى سۆيگۈ يەنە كۆچ بەردى ئەقلىمگە،
نەپەستىن چاچرىغان خۇش ھىد ئەجەب دىلداش بولۇپ چىقتى.

لاغىلداپ تىترىگەن جىسمىم شۇ دەم ئاتەشكە قاقلاندى،
تومۇزنىڭ ئاپتىپى يەڭلىغ ئوتۇڭ سىرداش بولۇپ چىقتى.

تىزىمغا كەلسىمۇ قار - مۇز، چېكەمدىن ئاقتى قىزىق تەر،
كۆزۈم قاراقىدا جىسمىڭ ۋىسال قولداش بولۇپ چىقتى.

«ئانام يانىمدا بار» دەپسەن، تومۇردا ئۇرغىدى قانىم،
قېشىمغا چىقمىساڭ مەيلى، نىيەت ئوخشاش بولۇپ چىقتى.

48

سېنىڭ دەردىڭ ياماق بولماس مېنىڭ دەردىمگە ئالقاندەك،
تامام ئىمجان بولۇپ قالدىم جېنىمنى بىرسى ئالغاندەك.

خۇمارىم ئورنىنى باسماس ئۈزۈمنى مەي بىلەن يۇسام،
تېنىمدە ھېچ مادارىم يوق ئۈزۈن يوللاردا ھارغاندەك.

ئىگار كەتتى يىراقلارغا، مېنى تاشلاپ پىراقلارغا،
ئىتەي، ئەمدى يۈرەك پىژ - پىژ، گويا خۇمدانغا سالغاندەك.

ئۈزۈمنى چاغلىماي شىلتىڭ ئېتىپتىمەن، ئەمدى نەچارە؟
غېرىبسىندىم يېتىم باچكا كوۋۇكتا ئۆزى قالغاندەك.

ئېزىقاپ، ئەركىلەپ كەلسە مېنىڭدەك ئەر تېپىلماس، دەپ
يوغان چاغلاپتىمەن ھەي - ھەي، ئۆزۈم دۇمباقنى چالغاندەك.

چوكاسى بولمىغان دۇمباق ئاۋازسىز بۇنقا ئوخشاشكەن،
بىلەلمەي قاپتىمەن باشتا، ئەقلىدىن شۇندا ئازغاندەك.

ھاياتنىڭ لەززىتى شۇكەن، ۋاپادارغا ۋاپا قىلماق،
بولۇپ قالدىم ۋاپاسىزنى جاپا مىڭ مەررە ئۇرغاندەك.

49

سەن كېچە، ئۇيقۇڭدا ياتساڭ مەن كېلىپ كەتكەنىدىم،
يۈركىڭنى يۈرىكىمگە مەن سېلىپ كەتكەنىدىم.

شۇ سەۋەب «ئوغرى» دېدىڭسەن، غەم بىساتى ئىلكىدە،
ئوغرى بولسا نە پۇشايمان، مەن بىلىپ يەتكەنىدىم.

ئېرىشىپ ئاشىق يۇرەككە قۇت بىلەن تاپتىم نىجات،
تەن قۇرۇق قالدى سېنىڭدە، جان ئېلىپ كەتكەنىدىم.

قانچە يىغلاپ قاقشىساڭمۇ ئەمدى بەرمەيمەن ساڭا،
باشتىلا بىر سەن ئۈچۈن مىڭ جان قېقىپ كەتكەنىدىم.

سەنمۇ ئىز قوغلاپ مېڭىپ چۆللەرنى ئىزدە، باغقا كىر،
«ئوغرى» دە يا «توغرى» دە، مەيلىڭ، بىلىپ كەتكەنىدىم.

سەن بىلەن بىللە ئۆتۈشنى گەر خۇدا قىلسا نېسىپ،
قايتۇرۇشقا شۇ مىنۇت مەن ئانت ئىچىپ كەتكەنىدىم.

50

«ئاشىقى سەرگەشتە بولساڭ» مەن جامالىڭنى كۆرەي،
تىل دېگەن دىل ئەينىكى پىكرۇخىيالىڭنى كۆرەي.

كۆزلىرىڭ نۇرلۇق بۇلاقتۇر، كىرپىكىڭ شەمشەر مىسال،
سانجىلىپ چىققاندا جانىم تىل - زۇۋانىڭنى كۆرەي.

گەر ئىچىڭ ئاغرىپ نىگار كەلسەڭ قېشىمغا ناز بىلەن،
تەنگە جان كىرسە ئەجەب ئەمەس، لەبى جامىڭنى كۆرەي.

گەر ھاياجانغا كېلىپ چىقسا كۆزۈڭدىن تامچە ياش،
سۆيگىنىڭ زەم - زەم سۈيى، دەپ چىن ۋاپايىڭنى كۆرەي.

تىل بۆلەك، قەلبىڭ بۆلەك بولسا ئەگەر، مەن شۇ مىنۇت—
بىۋاپانىڭ ئىشقىدا كۆيگەن دىدارىمنى كۆرەي!

51

گۈزەل ياشلىق ئۆتۈپ كەتتى، يېشىم ئاتمىشلىدىن ئاشتى،
دېۋەڭ چاغلار تۈگەپ ئەمدى بېسىق كۈنلەر ماكانلاشتى.

يۈرەكتە ھۆر باھار پەسلى، يۈرەك ئەسلىي قۇياش نەسلى،
تېنىمدە ئوت - ھارارەت بار، پىغانلىق كۈن ۋىدالاشتى.

كۆكۈل يايرايدۇ شادلىقتىن، يۈرەك ئوينايدۇ شادلىقتىن،
كېلەچەك دىلبىرى خۇشخۇي كۈلۈپ ئىللىق قۇچاق ئاچتى.

دىلىم پەيكان، بىراق گەۋدە، بەجايى ياغا ئوخشايدۇ،
ئەقىل - زېھنىم يېتىلگەندە، بەدەندىن كۈچ - قۇۋۋەت قاچتى.

يەنە قايتقۇم كېلۈر ئوتتۇز يېشىمغا گەر نېسىپ بولسا،
گويا گۈلخان بولۇپ ئارزۇ يولۇمغا نۇرىنى چاچتى.

نىتەي، مۇمكىن ئەمەستۇركى، ئۆمۈر كەينىگە يانمايدۇ،
بىراق، قەلبىمدىكى يالقۇن ئىجاد بىرلە قۇچاقلاشتى.

شۇڭا قىلچە پۇشايمان يوق، يىراق مەنزىلگە كۆز تىكتىم،
ئىجادقا مەھلىيا ئىشقىم ئوتى ئۆمرۈمگە ياماشتى.

52

كىشىدە بولمىسا ئارزۇ پاساھەت بولمىغاي ئۇندا،
ئۇنى غەمنىڭ تىغى چاپقاي ھىدايەت بولمىغاي ئۇندا.

ئۇلۇغ ئارزۇ ئۇزۇلمەس زور ئېقىن دەرياغا ئوخشايدۇ،
تومۇردا ئاقمىسا قاندەك كامالەت بولمىغاي ئۇندا.

بىلى بوشنىڭ غېمى يوقتۇر، سەۋەب ئارزۇغا قىزىقماس،
كۆنى ئۆتكەنگە مىڭ شۇكرى، شىجائەت بولمىغاي ئۇندا.

قولىدىن ھېچ نىمە كەلمەس، ئۆلۈكتىن قىلچە پەرقسىز ئۇ،
جاھالەت دارىغا مەھكۇم، جاسارەت بولمىغاي ئۇندا.

كىشى ئارزۇنى يار قىلسا، ئۇنى قەلبىگە جا قىلسا،
تالانت تەختىدە سۇلتان ئۇ، جاھالەت بولمىغاي ئۇندا.

قولىدىن گۈل ئۇنەر ھەردەم ئىشى بەرىكەت بىلەن تولغاي،
ياشار ئارزۇغا يەتمەكچۈن خىيانەت بولمىغاي ئۇندا.

ھاياتسەن، ئەي ئۇلۇغ ئىنسان، ياشا ئارزۇغا مۇشتاق بوپ،
ئىشىڭ تاپقاي روناق پۇتكۈل، خىجالەت بولمىغاي ئۇندا.

53

باھارنىڭ يامغۇرى زۇمرەت، گىياھلارنى يۇيۇپ قويدى،
چىمەنلەر بەرگىگە يامغۇر سۇيىدىن گۈل ئۇيۇپ قويدى.

ھاۋا ساپلاشتى زۇمرەتتەك توزانلار تارقىدى بىردىن،
دىماغلارغا گۈلى رەيھان ھىدىنى لىق قۇيۇپ قويدى.

يېشىل دۇنيا، يېشىللىقنىڭ مۇجەسسەم جىلۋىسى پەيدا،
كۆزۈمدە مىڭ جۇلاسى بار پېشانەمگە سۆيۈپ قويدى.

قىزىل ئەترە، قىزىلگۈل جامىدا گۈلگۈن شاراب پەيزى،
لىغىرلايدۇ شەپەق رەڭلىك، مېنى ئىچ، دەپ سۇرۇپ قويدى.

قۇياش يۈز ئاچتى — ئەلۋەك نۇر بۇلۇتلۇق پەردىنى قايرىپ،
چىمەنلەر مەڭزىدە شولا، باھارغا شوخ كۈلۈپ قويدى.

ئېرىق - ئۆستەڭدە قىزغۇچ سۇ، سېغىز تۇپراقتا خوپ ياقتى،
زېمىن سۇلتانى - دېھقانلار يېڭىنى چىڭ تۇرۇپ قويدى.

باھارنىڭ يامغۇرى ياغقان سەھەر مەن ئويغىنىپ چىقسام،
لىرىك ئىلھام پەرىسى شوخ كۈلۈپ دولغا ئۇرۇپ قويدى.

54

بىر ئېرىق سۇدىن ئۆتۈپلا مەن دېڭىز كەچتىم دېمە،
«ئا» بىلەن «ب» نى بىلىپلا پەن سىرىن ئاچتىم دېمە.

جىنچىراغنى ياندۇرۇشقا ماي، پىلىك ھەم ئوت كېرەك،
بىر پىلىك ئەشمەي تۇرۇپلا مىڭ پىلىك ئەشتىم دېمە.

كونا ئۋرىق جوغىسىدىن كۆز قىسىپ كۆككە بېقىپ،
كەڭرى ئاسمان بوشلۇقىدىن مىڭ تۆشۈك تەشتىم دېمە.

بۇ ھاياتنىڭ يوللىرى بەكمۇ ئۇزۇن، ئەگرى - توقاي،
بىر داۋان ئاشماي تۇرۇپسەن كۆپ جاپا چەكتىم دېمە.

گەر يېتۇك بولماقچى بولساڭ سۇنى كەچ، تاغلارغا چىق،
مول بىلىم ئالماي تۇرۇقلۇق ۋايىغا يەتتىم دېمە.

55

ئادەمنىڭ زىننىتى كۆز، ئۇ گۇزەللىك شاھىدۇر،
كۆز قۇياش بولسا ئەگەر، رۇخسار مىسالى ماھىدۇر.

كۆز - قەلبنىڭ ئەينىكى، ھەتتا كۆڭۈلنىڭ ئەلچىسى،
تۇن بىلەن نۇرلۇق سەھەرنى پەرق ئېتىش مىزانىدۇر.

يۈز ئەگەر ئالتۇن ئۈزۈك بولسا، كۆزۈك ئالماس مىسال،
قارىقى بىر پارچە چوغدەك ماس كېلەر دۇردانىدۇر.

جۇپ كۆزۈك قوشماق بۇلاق، كىرپىكلىرىڭ تال - تال قىياق،
قارا كۆزگە مەرد يىگىتلەر ھەردەقىق مەستانىدۇر.

ئاھ! نىگار، ئۇيناق كۆزۈڭنىڭ خىسلىتىدىن ئۆرگىلەي،
ھەرمەھەل باقسام كۆزۈڭگە دىل يورۇق چولپانىدۇر.

56

چۆل ئارا ياشنايدۇ يۇلغۇن چۆل بىلەن سىرداش بولۇپ،
چېچىكى ئوتلۇق شەپەققە ھەرمەھەل قانداق قەلب.

غوللىرى مەزمۇت - چىدامىلىق، يىلتىزى چوڭقۇر - تېرەن،
ئۇ ئورۇن ھەم تاج تالاشماي ئۆسىدۇ سۇڭداش بولۇپ.

ئۇ دەرەخلەر بوۋىسى - مەۋجۇت دەرەخلەردىن بۇرۇن،
ئۇ ياشايدۇ قىزدۇرۇلغان قۇملىغا رەڭداش بولۇپ.

سوقسا بوران، ياغسا قار - مۇز… تەۋرىتەلمەيدۇ ئۇنى،
قاغجىراق چۆلنى ھاپاشلاپ ياشىرار بەرداش بولۇپ.

ئۇ خەلقىنىڭ روھى بەلكى، ئۇ خەلق سىيماسىدۇر،
ئۇ تۇرار مەڭگۈ ھاياتلىق شامىغا تەڭداش بولۇپ.

57

ئىگەم، كۆڭلۈمگە مەلھەم بەر، جىمى شەيتانلىدىن ئايرىپ،
غەرەز - غۇملار بىلەن تولغان نىجىس يالغانچىدىن ئايرىپ.

كېزىكتىن ئەمدىلا قوپقان تېنى ئاجىز بىمارلاردەك،
ئاران تۇرسام، قويۇۋەرگەن رەزىل ئالۋانچىدىن ئايرىپ.

كۆڭۈل تۇزلۇك بالا بولدى، يۈرەككە خۇن، يارا تولدى،
قۇرۇق سۆلكەتنى يار تۇتقان نادان ئالدامچىدىن ئايرىپ.

ئىناق دوستلار ئارازلاشتۇق ئاراغا شۇم تىكەن ئۈندى،
تىكەننىڭ ئۇرقىنى ساتقان يامان مالمانچىدىن ئايرىپ.

شېرىن سۆزلۈك خېنىملاردەك ئۇتۇپ نازۇك، نادان كۆڭلۈم،
چېقىمچى، پىتنىخور، ناكەس سەتەڭ غەلىيانچىدىن ئايرىپ.

نادانلىقنى جاكار قىلغان، بىلىمگە دىلنى زار قىلغان،
كۆلاھۇ جەندىگە ئاشىق قۇرۇق پايخانچىدىن ئايرىپ.

بۇ دۇنيا بىز ئۈچۈن مەقبۇل، قەلب جامىمغا مەي تولىلا،
كۆڭۈلنى تىنچ - ئامان ئەيلە، يامان يالغانچىدىن ئايرىپ.

58

مىسالى كۆكتىكى ئاينى ئۇزۇپ ئۆگزەڭگە قوندۇرسام،
سېنىڭ ئالدىڭدا شۇ ئاينىڭ نۇرىنى چورتلا سۇندۇرسام.

لېۋىڭ جامىغا مەي لىقلاپ بېرەمسەن دىلغا ئۇسسۇلۇق،
ۋىسال ئىشقىڭدا كۆيگەن ئوت بولۇپ كۈننى چوقۇندۇرسام.

خىيالىم تۈگمىنى كۈن - تۈن سېنىڭ مەلەڭدە ئايلاندى،
قەلب ھۇجرامغا نۇر بەرگەن ئىشق شامىڭنى ياندۇرسام.

چىناردەك قامىتىم - بەستىم ئوتۇڭدا كۆيدى يا بولدى،
ئىچىڭ ئاغرىپ قالار بەلكىم، سۆيگىڭدە ئۇنى ئاقتۇرسام.

ۋاپاسىز بولمىساڭ جانان، بېشىمغا تاج بولۇپ قونغىن،
ئۆلەيكى، قۇت ئاتا قىلماي، ۋاپادا قىلچە چاندۇرسام.

59

يۈرىمەن يوللار بويى كۆلبەڭنى ھەرياندىن سوراپ،
ئول مۇبارەك ئىسمى - زاتىڭنى جىمى جاندىن سوراپ.

يادلىدىم خىسلەتلىرىڭنى خۇددى قۇرئان - سۈرىدەك،
ئىلتىجا قىلدىم ئېزىپ كەتمەسكە شەيتاندىن سوراپ.

تاڭ بىلەن ئاسمانغا چىقتىم نۇرنىڭ يېپىغا يامىشىپ،
تۇن بويى كەزدىم ساما، ئاي ھەمدە چولپاندىن سوراپ.

ئىزچى بولدۇمكى، زېمىندا چۆل - باياۋان قالمىدى،
سايرىدىم كاككۇكنى دوراپ، كۈللى بوستاندىن سوراپ.

كۆزلىرىم بولدى بەسىر جەننەتكە كىردىم ئاختۇرۇپ،
گۆركىرەك دوزاخقا باردىم ئوتى - گۈلخاندىن سوراپ.

سۈرىتىڭنى سىزدۇرۇپ ئاستىم شەھەرگە - رەستىگە،
ئايلىنىپ چىقتىم يالاڭياق رەستە - مەيداندىن سوراپ.

سۇ بولۇپ ئاقتىم ئېتىزغا مايسىلارنى ياشنىتىپ،
كۆرمىدىم ۋەسلىڭنى جانان بارچە دېھقاندىن سوراپ.

ئاھ! نىتەي، بولدۇم قەلەندەر، گۈل ۋىسالىڭ دەردىدە،
گۈلسەنەمنىڭ ئىشقىدا كۆيگەن غېرىبجاندىن سوراپ.

ئاخىرى تاپتىم سېنى پىكرىم - خىيال پەرۋازىدىن،
سۆيگىنگە مۇشتاق كۆڭۈل ئىلھامچى جاناندىن سوراپ.

60

تۇغۇلغاندا ئوغۇل پەرزەنت، چىرايلار كۈنگە ئوخشايدۇ،
ئەگەر قىز بولسا، مۇز قاتقان زېمىستان تۈنگە ئوخشايدۇ.

ئوغۇلنى دەر ئىكەن بەزى كىشلەر مەڭگۈلۈك ھەمراھ،
قولۇڭغا - قول، پۇتۇڭغا - پۇت گويا دۇلدۇلغا ئوخشايدۇ.

كېتەرمىش قىز بىراۋلارنىڭ ئىشىنى قىلغىلى چەتكە،
شۇڭا قولدىن ئۆتۈپ تۇرغان تۇراقسىز پۇلغا ئوخشايدۇ.

غەزەپتىن تېرىگە پاتماي يېرىلدىم ئۇشبۇ سۆز ئاڭلاپ،
غارايىپ مەنتىقە ئەسلىي تامامەن نۆلگە ئوخشايدۇ.

پەرى يەڭلىغ گۈزەل قىزلار ھاياتنىڭ زىننىتى - پەخرى،
ئۇلار باركى، مۇھەببەت بار، ھاياتلىق گۈلگە ئوخشايدۇ.

جاھان بەرپا ئىكەن قايدىن، ئوغۇل - قىز بىللە چوڭ بولغان،
ئەگەر قىز بولمىسا ئالەم قاقاس بىر چۆلگە ئوخشايدۇ.

نادانلىق ھەم خۇراپاتلىق قاراشقا مۇپتىلا بولما،
ئوغۇلنى باغ دېسەڭ، قىزلار گۈزەل سۇمبۇلغا ئوخشايدۇ.

61

رېئاللىقنى چىقىش قىلساڭ ئىشىڭدا غەلبە پارلايدۇ،
خىيالدىن چاقنىغان تەدبىر بازاردا ئەمدى ئاقمايدۇ.

بىلىمنىڭ قۇدرىتى چەكسىز — ھەقىقەت جەۋھىرى شەكسىز،
ئۇنىڭغا جان پىدا قىلساڭ قۇياشمۇ يەردە چاقنايدۇ.

خەلقنىڭ ھالى - ئۆز ھالىڭ، خەلقنىڭ رايى - ئۆز رايىڭ،
شۇنىڭدىن باشلىساڭ ئىشنى قازاندا گۆشمۇ قاينايدۇ.

خەلقنى ياخشى تۇرمۇشقا يېتەكلەش ئارزۇيۇڭ بولسا،
قاراپ يوتقانغا پۇت سۇنغىن، ئۇ چاغ پۇتلارمۇ توڭمايدۇ.

چۈشەن دوستۇم، ھەقىقەتنىڭ مىزانى شۇ رېئاللىقتۇر،
ئۇنىڭدىن چەتنىسەڭ ئىشلار سېنىڭ رايىڭغا باقمايدۇ!

62

نەۋقىران ياشلىقتا كۆيگەن ئوت لاۋۇلدار، ئۆچمىدى،
يالقۇنى ئۆچكەن بىلەن چوغ قالدى زىنھار ئۆچمىدى.

قانچە يىللار ئۆتتى بەلكىم، ئېتىقادىم شۇ پېتى،
دەسلىپىدە چىن كۆڭۈل بەرگەن شۇ دىلدار ئۆچمىدى.

ئۆچمىدى دەمسەن ئۇنى، گاھى يۇرەكتە تۈغ بولۇپ،
قانچە رەت غەليانلدا ئۇ، ئۇلغايدى بىسيار ئۆچمىدى.

قانچە لەۋلەر جامىدىن ئىچكەندىمۇ ئاچچىق شاراب،
قىلمىدى مەست، باسمىدى ھەم ئىشقى خۇمار ئۆچمىدى.

كەلدى باشىمغا بالالار، چۈشتى غوۋغا قانچە رەت،
ئوتقا ياغ چاچقان كەبى، كۆڭلۈم جاھاندار ئۆچمىدى.

گۈل چېغىم، لەۋزىم مۆھۈردەك ئورنىغاچ دىل قەسرىگە،
قىبلىگاھقا ئايلىنىپ ئۇ، زەرنەقىشتار ئۆچمىدى.

ھالبۇكى، چاچلار ئاقاردى، دىلدا سۆيگۈ تەپتى بار،
يالقۇنى ئۆچكەن بىلەن چوغ قالدى زىنھار ئۆچمىدى؟

63

ئاتامسەن، قىبلىگاھىمسەن، يېڭىشتا ئەۋلىيا دېھقان،
ئانامسەن، ھۆر پەرىشتەمسەن، كۆيۈمچان رەھنىما دېھقان.

ۋۇجۇدۇڭ گاڭ بىلەن پۈتكەن، جاپا - مۇشكۇلگە بەرداشلىق،
يۈرەكتە گۈلباھار پەسلى، يۈزۈڭدە نۇر - زىبا دېھقان.

قىشۇياز، ئىشتا - ئەمگەكتە گويا تۇلپار بولۇپ كەلدىڭ،
ھاياتلىق سەن بىلەن خۇشخۇي، شەرەپتە بىباھا دېھقان.

ئېغىر يۈكلەرنى يەلكەڭدە كۆتۈردىڭ قىلچە زارلانماي،
كۆڭلى - كۆكسۈڭ گويا ئاسمان، جىمىدىن ئەتىۋا دېھقان.

قاداق قوللارنى مەڭزىمگە سۈرۈپ سۆيگۈم كېلۇر دائىم،
كېلىپ مېھمان بولۇپ كەتكىن، ئۆيۈمگە مەرھابا دېھقان.

64

تەۋەللۇت قىلدى تۈن ئىڭراپ ئېغىر تولغاقتا ئاتەشنى،
زېمىننى نۇر بىلەن يۇغان قۇياشنى — جانغا قولداشنى.

كۈمۈش تاغ مەڭزىنى سۆيگەن قىزىل نۇر بولدى ئالتۇن تاج،
ساماغا ئۆرلىدى بۈركۈت قىلىپ پەرۋازدا يايراشنى.

ئېقىنلار خۇددى ئوتقاشتەك جىمىرلاپ ئاقتى باغلارغا،
داۋام قىلدى ئۇلۇغ دولقۇن ئۆزىنى نۇردا چايقاشنى.

گويا مەشۇت تالاسىدەك تۆكۈلدى نۇر گىياھلارغا،
يېشىل ياپراق ئاتا قىلدى شۇ نۇردىن كۆزگە چاقناشنى.

ئۇپۇقنىڭ مەركىزدە چوغلۇق، ھاياتلىق نۇر بىلەن تولدى،
داۋاملاشتۇردى شاخلاردا جىمى قۇشلارمۇ سايراشنى.

سەھەرنىڭ قوينى ئالتۇن چاغ، ھاياتلىق دەمدە جانلاندى،
نىيەت قىلدى جىمى جانلىق سەھەردىن ئىشنى باشلاشنى.

65

كۆرۈپ ھېيتگاھتا بىر قىزنى گۆھەر مونچاقتا ئوخشاتتىم،
يۈزىدىن نۇر تېمىپ تۇرغان قىزىل ئوتقاشقا ئوخشاتتىم.

كۆزىدىن قەلبى مەلۇملۇق، سەبىيلىك چېھرىگە تەپكەن،
ئۇنى شوخلۇق بىساتىدا گويا تايچاققا ئوخشاتتىم.

قېشى يۇمران قىياق يەڭلىغ، ئۇزۇن كىرپىكلىرى پەيكان،
بويى زىبا، كۆزى ئوتلۇق، سۆزى چاقماققا ئوخشاتتىم.

نىگاھى ئىنتىزار ـ تەشنا، دىلىدا ئوت ـ ھارارەت بار،
مۇھەببەتتە نازاكەتلىك دىلى ئويغاققا ئوخشاتتىم.

ئېگەرلەپ سۆيگۈ ئاتىمنى يېقىنلاپ تاشلىسام بىر سۆز،
قاراپ تەتۈر يۈرۈپ كەتتى شۇ دەم قىرتاققا ئوخشاتتىم.

66

«ياشانغاندا ياشارغانلار» ياشاڭلار شاد بولۇپ شوخ - شوخ،
زامان كەڭرى قۇچاق ئاچتى، خۇشاللىقتا تولۇپ شوخ - شوخ.

ئۇزاق يىل ئىشتا - خىزمەتتە جاپالىق ئەجر قىلدىڭلار،
ئاراملىق باغى - گۈلزاردا يۈراڭلار گۈل كۆلۈپ شوخ - شوخ.

قۇياش نۇرى جۇلالايدۇ سىلەر باسقان قەدەملەردە،
ئىزىڭلاردىن باسار ئەۋلاد نىشاندا چىڭ تۇرۇپ شوخ - شوخ.

سىلەر قويغان كۆچەتلەر باغ بولۇپ ئەلگە مېۋە بەردى،
كۆرۈڭلار لەززىتىن باغنىڭ خۇشال بەزمە قۇرۇپ شوخ - شوخ.

سىلەردىن مەڭگۈلۈك رازى دىيارىم ھەمدە ئەۋلادلار،
تۈمەن بۇلبۇل تەشەككۈردە كۈلەر خەندان ئۇرۇپ شوخ - شوخ.

67

كۆزۈڭدىن چاچرىغان ئۇچقۇن گويا ئوتقاشقا ئوخشايدۇ،
قېشىڭ بەرگى قىياق يەڭلىغ يېشىل ئوتياشقا ئوخشايدۇ.

لەۋەن كۈلكەڭ قىلىپ پەرۋاز سەھەر بۇلبۇلنى ئويغاتتى،
زىنىخىڭ غۇنچىدەك كۆركەم، يۈزۈڭ قۇياشقا ئوخشايدۇ.

جۇۋاننىڭ مەھلىيا نازى سېنىڭ نازىڭغا دال بولماس،
لېۋىڭدە گۈلسۇرۇخ پەيزى قىزىل ياقۇتقا ئوخشايدۇ.

سىنىڭ ئىشقىڭدا كۆيگەنلەر ئۈزۈلمەس قىلغا باغلانغان،
سىنىڭ رىشتىڭ سۆيۈلگەنلەر ئۈچۈن قىلتاققا ئوخشايدۇ.

ئۇلارغا قىلچە پەرۋاسىز يۈرۈيسەن رەستىدە تايدەك،
ئاجايىپ ئىش، سىنىڭ ئىشقىڭ گويا بەلۋاغقا ئوخشايدۇ.

ئۆزۈممۇ كۆپنى كۆرگەندىن، قاناتىم باغلىنىپ قالدى،
سىنىڭ نازىڭ مىنىڭ كۆڭلۈم ئۈچۈن باسماققا ئوخشايدۇ.

68

بىلىم ئال، ئەي قەدىردان دوست، ئانا يەرنى سۆيەر بولساڭ،
ئۇلۇغ مىللەت - قىرىنداشقا ھەقىقىي - چىن كۆيەر بولساڭ.

بىلىمسىزلىك - نادانلىق ئۇ، قۇرت - قوڭغۇرغا ئوخشايدۇ،
بىلىمگە جان پىدا ئەيلە، يىراقنى گەر كۆرەر بولساڭ.

كىشى ئاينى ماكان قىلدى بىلىمنىڭ قۇدرىتى بىرلە،
بىلىمدە سەن گادايلىقنى تۈگەت، ئالغا يۈرەر بولساڭ.

كىشى - كىمدە بىلىم بولسا، تىرىش - تىرماش ئۆگەن ئۇندىن،
بىلىمنىڭ چېگرىسى يوقتۇر ئۇنىڭ قەدرىگە يېتەر بولساڭ.

بىلىمدە ئەلنى قۇتقۇزماق ۋەتەنپەرۋەر سىيماسىدۇر،
بىلىم بېغىنى رەڭدارگۈل بىلەن ئوبدان تۈزەر بولساڭ.

تېپىپ پۇل جايىدا ئىشلەت، بىلىمسىزگە بىلىم چىشلەت،
چىقىپ دوزاخ ئازابىدىن، ئەگەر جەننەت كىرەر بولساڭ.

بىلىم ئىزدەشتە پەرھاد بول ۋەيا ئوكياندا غەۋۋاس بول،
بىلىمدىن دۇر-گۆھەر قازماق يىراق ئەمەس تاغ كېسەر بولساڭ.

بىلىمنى ئاشىنا ئەيلە، ئۇنى قەلبىڭگە جا ئەيلە،
ئۆزى كەلمەيدۇ پۇرسەت بىل بىھۇدە ئۇنى كۈتەر بولساڭ.

بوۋاڭ - ئەجداد مەدەت بەرگەي، ئەجىردىن كەلگۈسى كۈلگەي،
بىلىم ئاتلىق پەرىزاتقا ئۆمۈرۋايەت كۆيەر بولساڭ.

69

دوست - يارەن رىغبىتىدىن مىسلى بوستاندۇر كۆڭۈل،
دۇررىمارجان سۆھبىتىدىن گۈلى رەيھاندۇر كۆڭۈل.

دىل خۇشى - ئالەم خۇشىدىن پەزلى ئىنسان مۆتىۋەر،
مۆتىۋەرلەر خىسلىتىدىن تەپتى گۈلخاندۇر كۆڭۈل.

باغدىكى گۈللەر ھىدى دىللارنى خۇشخۇي ئەيلىگەي،
خۇش ناۋا بۇلبۇل ئۈنىدىن يەنە خەنداندۇر كۆڭۈل.

ئەجرىدىن پىشقان يېمىشلەر لەززىتى شېرىن - ھەسەل،
خۇشلۇقى قەلبىگە تالىق ئۈز گۈلۈستاندۇر كۆڭۈل.

كىمكى مەيخورلارغا ئۈلپەت دوستلۇقى مەي جامىدا،
قان قىزىپ بولغاندا بىھوش دەردتە پايخاندۇر كۆڭۈل.

كىم ھەسەت، پىتنە - پاساتچىلارغا بولسا ئاشىنا،
ئازغۇسى توغرا يولىدىن، پەيلى شەيتاندۇر كۆڭۈل.

کەم ئەقىل سەيناسىدا ياخشىغا ھەمدوست، يار - يۆلەك،
نۇر چېچىپ چىققان قۇياشلىق كەڭرى ئاسماندۇر كۆڭۈل.

70

يار يۈزىدىن يۈزگە ئوت ئۆتتى دەقىق،
كۆزلىرىمنى كۆزىگە يۇتتى دەقىق.

ئۆز نېسىۋەمنى ئىچەلمەي تۇرسىما،
ئۈستىلەپ مەي جامىنى تۇتتى دەقىق.

قولغا ئالماي بولمىدى مەي جامىنى،
مەي بىلەن كۆڭلۈمنى يار ئۇتتى دەقىق.

مەي بىلەن يار ئىشقىنى ئىچتىم قوشۇپ،
مەي خۇمارى دەممۇدەم تۇتتى دەقىق.

رىشتىمىز باغلاندى مەھكەم دىلئارا،
چىن مۇھەببەت ئىستىكى پۈتتى دەقىق.

71

گۇلۇم غۇنچە ئىدىڭ بىر چاغ گۈزەللىك بابىدا سەرخىل،
ياناتتى سۆيگۈ گۇلخانىم يۈرەك ئايۋانىدا سەرخىل.

مۇشەققەت باستى يەلكەڭدىن تۇغۇپ بىرنەچچە پەرزەنتنى،
ئاقاردى چاچلىرىڭ ئۇچتەك بۆشۈكنىڭ يانىدا سەرخىل.

ۋۇجۇدۇڭ ئوتتا تاۋلاندى ئوغۇل - قىز ئىشتىياقىدىن،
چىدامىلىق ھەمدە مىننەتسىز ھايات بىساتىدا سەرخىل.

ئۆتۈندىڭ قىزغا، ئوغلانغا گۈزەل ياشلىق باھارىڭنى،
تۇرارسەن بىباھا گۈلدەك ئۇلار رۇخسارىدا سەرخىل.

ياشانغانغا ھاسا ئۇلار، نادانلارغا سېخىي ئۇستاز،
كۆيەر ھەردەم يۈرەك - باغرى خەلق دېشۋارىدا سەرخىل.

يەنە ئالدىڭدا خىزمەتكار ئۇلار، سەن تەختتىكى سۇلتان،
ئۇلۇغ ئارزۇ ۋىسال تاپتى ئۇلار پەرمانىدا سەرخىل.

شۇڭا غەمدىن يىراقتۇرسەن، خۇشاللىق تەپتى مەڭزىڭگە،
يەنە گۈلدەك بولۇپ كەتتىڭ كۆڭۈل گۈلباغىدا سەرخىل.

كۆزۈمگە غۇنچىدىن بەرنا كۆرۈندى رەڭگى - رۇخسارىڭ،
تۇرارسەن مەڭگۈ ئىشقىمنىڭ ئوتى - گۈلخانىدا سەرخىل.

نە ئارمان بار گۈلۈم سەندە، تەشەككۈر بار ساڭا مەندە،
ئۆتەيلى ئىپتىخار بىرلە، باھار ئەييامىدا سەرخىل.

72

قۇياش شارى ئانام ئوخشاش دىلىمدا بىباھا ئەسلى،
نۇرۇڭدا مەن ئۆسۈپ كەلدىم، كۆزۈمگە تۇتىيا ئەسلى.

جاھاندا سەن گۈزەللىكنىڭ مۇقەددەس رەھنىماسىسەن،
ھاياتلىق سەن بىلەن گۈلگۈن، بىمارلارغا داۋا ئەسلى.

سۇمۇرسەم تاڭ بىلەن زۇمرەت نۇرۇڭنى تەنگە كۈچ كىرگەي،
ئۇيۇقتىن سارقىغان رەڭدار شەپەق كۆزگە زىيا ئەسلىي.

قېنىمغا زەپمۇ رەڭداشكى سىنىڭدىن بالقىغان زەر نۇر،
تومۇردا دولقۇنى نۇرنىڭ ئۆزۈم نۇرغا خۇمار ئەسلىي.

يۈزۈمنى نۇرغا قاقلايمەن، تېنىمنى نۇردا تاۋلايمەن،
چىلانسام نۇرغا ھەر تاڭدا بولۇر تەنگە شىپا ئەسلىي.

ئۇنىڭسىز رەڭگى - رۇخسارىم بەئەينى بورىيادۇرجان.
جاھاننىڭ پەخرى، سۇلتانى قۇياشتۇر بىباھا ئەسلىي.

73

مەن غەزەل يازدىم بېسىپ ئەجدادلىرىم ئىزناسىدىن،
ئۇ تەۋەللۇت بولدى قان ھەم ھېسسىيات دەرياسىدىن.

بۇ ئەمەس ئويناشقىنىم چەكلىك ھايات — جانىم بىلەن،
قان - قېنىمغا سىڭدى بۇ خۇي ياشلىقىم بەرناسىدىن.

شۇ بىلەن ئۆتتى جاپالىق ياشلىقىم، تارتتىم ئەلەم،
شۇندىمۇ بولدۇم يەنە ئاشىق قەلەم شەيداسىدىن.

چاچلىرىم ئۈچتەك ئاقاردى، تەنلىرىمدىن كەتتى كۈچ،
تاشلىماي ئالدىم قەلەمنى سۆيگىنىڭ رەناسىدىن.

بەلكى ياشلىقتەك كېلىشمەس ئەمدىكى يازغانلىرىم،
رازىمەن خەلقىمگە بىر گۈل ياقسا باغ سەيناسىدىن.

74

ئۇنچىلا قىپ كەتمە جانان، ئەمدى ئاجراشمايلى بىز،
ھە دېسە، چاچلار يۇلۇپ جەڭگاھقا قاتناشمايلى بىز.

ئىككى پەرزەنت كەلگۈسىنى ئويلىشايلى بىللە - تەڭ،
قانچە يىللاپ ئۆي تۇتۇشتۇق، ئەمدى ياتلاشمايلى بىز.

بوينىنى قىسماي ئوغۇل - قىز، سەرۋىدەك ئۆسسۇن دېسەك،
ھاي بېرىپ ئاچچىققا دەرھال، ئەمدى سەتلەشمەيلى بىز.

سەن مىجەزىڭنى تۈزەتكىن، مەن خۇيۇمنى پەسلىتەي،
ئۆيدىكى غوۋغا - پاراڭنى سىرتقا دادلاشمايلى بىز.

قول سۇنۇپ، باشلار يېرىلسا، يەڭ - ياقا ياپسۇن ئۇنى،
ھە دېسە، ئىزدەپ قوۋسۇر - كىر، ئەمدى پۇتلاشمايلى بىز.

ئەر - ئايال بىر شاختا پىشقان جۈپ ئانار بولسا ئەگەر،
دانىسى قوشماق ئوغۇل - قىز، ئەمدى ئاجراشمايلى بىز.

75

بىر گۆدەك ئادەم بولۇپ يەتكەندە ئادەم قەدرىگە،
ئېرىشەر ئۆز ئەجرىدىن ئادەمچە خىسلەت، بەختىگە.

ئۇ ئەگەر ئادەم بولۇشنىڭ بىلمىسە مىزانىنى،
ئايلىنار ئادەمسىياق ئالۋاستىلارنىڭ نەسلىگە.

ئەلگە كۆيمەك، ئەلنى سۆيمەك، ئەل ئۇچۇن قۇربان بېرىش،
يەتكۈزەر ئادەمنى ئادەمچە ياشاشنىڭ ۋەسلىگە.

گەر ئاۋامنىڭ رايىسىز ئۆز كۆمىچىگە تارتسا چوغ،
ئايرىلىپ ئادەم توپىدىن ئايلىنار ئوت - خەسلىگە.

ئۆزىنى بىلمەك قىيىندۇر، كىمكى بىلسە ئۇ ئۇلۇغ،
چىققۇسى ئەل ئىچرە ئۇ، ئىززەتۇئىكرام تەختىگە.

ئەي كىشى، غەيۇەت - شىكايەت ھەم تەمەدىن بول يىراق،
بەرمە قەلبىڭدىن ئورۇن شۇملۇق بىلەن سۇيقەستىگە.

سەن قاراپ ئەينەككە دائىم تۇت يۈزۈڭنى پاكىزە،
سال يەنە ئۆلچەپ ئۆزۈڭنى بەر قارار جىڭ - تەخسىگە!

76

بەدەن ئېرىپ سىماب بولدى نىگار نازى جۇلاسىدىن،
دىلىمغا چۈشتى بىر يارلىق، دېمەك سۆيگۈ جاپاسىدىن.

يۈرەك ئاتەشكە قاقلاندى شۇدەم يۇلغۇن تاياقىدا،
سۆڭەكلەر كۆيدى — ئاغرىيدۇ شۇ يار ئىشقى بالاسىدىن.

كېچە - كۈندۈز كۆسەي يەڭلىغ كۆڭۈلنى چۇخچىلايدۇ ئۇ،
تېپىرلايمەن، كۆزۈمنىڭ گۆھىرى ئاقتى كاسەسىدىن.

ياتارمەن ئاھ! ئۇرۇپ دەردتە، تېنىمدە كۈچ - مادارىم يوق،
قۇتۇلماقلىق بەسى مۇشكۇل مۇھەببەتنىڭ قازاسىدىن.

يېتۈك دوختۇر دېدى بارسام: بۇنىڭغا بىزدە دورا يوق،
ئۆزۈڭ قىلغىن ئامالىنى نىگارىڭنىڭ ۋاپاسىدىن.

تىلەيمەن ئىلتىجا ئەيلەپ، سېنىڭدىن ئى رەھىم، جانان،
قۇتۇلدۇرغىن، ئۆزۈڭ سالغان ئىشق دەردۇ بالاسىدىن.

قوشۇلسۇن مېھرىمىز بىزنىڭ ئېقىن سۇلار قوشۇلغاندەك،
يېتەيلى ئارزۇ - ئارمانغا، چىقىپ سۆيگۈ خۇمارسىدىن!

77

ئەۋرىشىمدەك تولغىنىپ كەلدى نىگار ئاستاغىنە،
تاڭدىكى گۈل - غۇنچىدەك كۈلدى نىگار ئاستاغىنە.

يۈرىكىم بولدى سىماب ھەرنىگاھى ئوت بولۇپ،
ئىشق - مۇھەببەت قارمىغىن سالدى نىگار ئاستاغىنە.

سۆيگىنىڭ كەلكۈنلىرىدە مەن بېلىق بولدۇم گويا،
ئىلدۇرۇپ قارماققا دەم ئالدى نىگار ئاستاغىنە.

كېچىسى ئۇيقۇمنى قاچتى، كۈندۈزى مەجنۇنىمەن،
ئىشق - سەۋدا دۇمبىقىنى چالدى نىگار ئاستاغىنە.

كۆيدۈرۈپ كۆل قىلدى تەننى، بەرمىدى لەبئى شاراب،
چۇخچىلاپ ئىشقىمنى، يول سالدى نىگار ئاستاغىنە.

تۇۋا! دەپ، تۇتتۇم ياقامنى، بۇ چۇشۇممۇ يا ئوڭۇم،
كۆزلىرىم قاراقىدا قالدى نىگار، ئاستاغىنە.

شۇ نىگار كەتكەن تەرەپتە قالدى ئىزلار تۇكچىدەك،
تەلمۇرۇشتىن كۆزلىرىم تالدى، نىگار ئاستاغىنە.

78

تۇنگە ئەنداز، ئىس - تۇتەكتەك، قاپقارا بوستان جالا،
ئىككى يەلكەڭدىن تېقىمغا كەڭ ئېتەك يايغان جالا.

ھەر تېلى مەشۇت يىپىدەك شۇنچە ئۇز ھەم ئەۋرىشىم،
پارقىراق، كۆركەم جۇلاسى كۆزنى چاقناتقان جالا.

ئۆرسەڭ قىرىقتال قىلىپ ئۇ خۇددى مەجنۇن تالىدەك،
نەۋقىران ئەر قەلبىگە ئاتەشنى چاچراتقان جالا.

ئېھ، گۇزەل ئۇيغۇر قىزىنىڭ زىننىتى - پەخرى بولۇپ،
ئاي كەبى رۇخسارىنى گۇلدەكلا يايراتقان جالا.

ئاھ! بۇگۇن كۆردۇم، ئېچىندىم، كالتە ھەمدە رەڭگى يوق،
ساپسېرىق ئالۋاستى يەڭلىغ، دىلنى يىغلاتقان جالا.

ئايجامالى بوپتۇ سولغۇن خۇددى كۇز ياپراقىدەك،
شاد كۆڭۈلنى ئاينىتىپ، زەردەمنى قايناتقان جالا.

ئەي گۇزەل ئۇيغۇر قىزى، بۇزما جالاغا رەڭ بېرىپ،
ئەسلىي قۇندۇز رەڭگىگە مىليوننى قاراتقان جالا.

79

ئاتاڭ ئۆستۈردى - چوڭ قىلدى، يەنە باقسا ئۇيات ئەمدى،
ئوتۇڭدا جان ئاناڭ ياشى يەنە ئاقسا ئۇيات ئەمدى.

يېتىشكەن بىر ئوغۇل قىلماق ئۇچۇن چەكتى جاپا - جەبرى،
يەنە غەلۋەڭدە قان يىغلاپ جاپا تارتسا ئۇيات ئەمدى.

تېپىپ پۇل ئەيش - ئىشرەتكە تۇگەتكەن چاغدا قول سۇنساڭ،
بولۇپ غەمكىن ئاتاڭ يانچۇققا قول سالسا ئۇيات ئەمدى.

قولى قىسقا بولۇپ قالسا، ۋاپادارلىقنى كۆرسەتمەي،
خىجالەت تۇگمىنى باشقا چۇشۇپ قالسا ئۇيات ئەمدى.

ئۆزۈڭنى باققىنى ئازدەك، بالاڭنى باققىلى قويساڭ،
ھېرىپ تالغاندا ئۇھ! تارتىپ يېتىپ قالسا ئۇيات ئەمدى.

تەكىيگە باشنى قويغاندا كېلەلمەي ۋاقتىدا يوقلاپ،
ئۆلار يىغلاپ، يولۇڭغا كۆز تىكەر بولسا ئۇيات ئەمدى.

ئۇيات قىل! ئەمدى قىز - ئوغلان، ئۆلار ئالدىدا باش تارتماي،
يۆلەنمە بىر ئۆمۈر، ئۆلار كېتىپ قالسا ئۇيات ئەمدى!

80

خاس ئىدى ئىنساپ دېگەن ئادەمگە زاتى - نەسلىدىن،
ئۆزئارا مەنپەئەت بېرىشتە ئايرىلاتتى ۋەسلىدىن.

بەزىلەردە يوق ئىكەن ئىنساپ دېگەندىن قىل ئەسىر،
مەنپەئەت كەلسە زەھەردىن يەپ ئۆلەركەن ئەسلىدىن.

كۆيمىسە ئاغزى ئۇنىڭكى چوغنىمۇ يالمايدىكەن،
تالىشىپ ھايۋانلىدىنمۇ يەيدىكەن ئوت - خەسلىدىن.

ئادىمي خىسلەت، خاراكتېر... قىلچە يوقكەن قەلبىدە،
مەنپەئەتنىڭ ئالدىدا يانمايدىكەن سۈيقەستلىدىن.

قان - قېرىنداش، دوست - بۇرادەرنى ئۇنتۇغانكەن تامام،
تەكتى - زاتىغا خىيانەتكار ئىكەن ئۇ پەسلىدىن!

81

تىلەك جۇرئەتنى يار قىلماس ئىكەن، ئۇ چاغ تىلەك ساختا،
غۇرۇرى ھەمدە ۋىجدان يوق كىشىدە دەل يۈرەك ساختا.

خىيالنىڭ تۇگمىنى دانىسىز داراقلاپ كۆندە ئايلانسا،
قولىدىن كەلمىسە ھېچ ئىش دېمەك، كۆچسىز بىلەك ساختا.

كامالچا سۈركىلىۋەرسە، ئۇنىڭدىن چىقمىسا بىر كۆي،
كۆڭۈلنى مەھلىيا قىلماس ياغاچتۇر ئۇ، غېجەك ساختا.

چېچەكلەپ كۆككە بوي تارتىپ غورا باجغانلىغان شاپتۇل،
يېمىشسىز قالسا كۆز پەسلى ئوتتۇندۇر ئۇ چېچەك ساختا.

يېمىشلەر كۆزدە مەي بولسا، ئېگىلسە شاخلىرى ئاندىن،
كۆتۈرمەستىن سۇنۇپ كەتكەن، قويۇلغان ئۇ دېيەك ساختا.

ئايانماي تەر تۆكۈپ دېھقان تېرىپ قوغۇننى ئەي قىلسا،
خەمەك سالماي پىلەك تارتقان ئۇرۇق ساختا، پىلەك ساختا.

كۆچەت تىكسەك، قىلىپ ئورمان بوراننى توسمىغاندىن سوڭ،
ياساپ ئايۋانغا خا قىلساق سۇنۇپ كەتكەن تېرەك ساختا.

سۆزدە مىڭ«كېرەك» سۆزلەپ، ئۆزى قول سالمىغان ئىشتىن،
نەتىجە چىقمىغاي زىنھار، دېمەك مىڭلاپ «كېرەك» ساختا.

ھەزەر ئەيلە، بۇرادەر - دوست، جىمىكى ساختىدىن زىنھار،
ئۆزۈڭ ساختا بولۇپ قالساڭ، دېمەك سەندە يۈرەك ساختا!

82

سەن تۇغۇلدۇڭمۇ جاھانغا ئادىمي بولماق قىيىن،
ئادىمي بولغان بىلەن تەڭ زېھنىگە تولماق قىيىن.

شەكلى ئادەم، خىسلىتى شەيتان سۈپەتلىكلەر تولا،
جىسمىدا ۋىجدان، غۇرۇر يوقكى، سېتىپ ئالماق قىيىن.

ئەل ئۈچۈن جان - دىل بىلەن خىزمەت قىلىش ئارزۇ پەقەت،
ۋاقتى كەلگەندە پەقەت، جاننى پىدا قىلماق قىيىن.

ئەل غېمى - ئەرنىڭ غېمى، ئەلنىڭ كۆزدە ياش بولۇپ،
دەردۇ غەمكى تاشنى ئېرىتكەن كىشى بولماق قىيىن.

پاك بولۇش ئادەم ئۈچۈن تەھقىق ئېسىل خىسلەت ھامان،
مەئىشەت، پۇل ئالدىدا گالنى تولۇق يىغماق قىيىن.

كەلگۈسى ئەۋلاد ئۈچۈن قالدۇر مىراس ئەجرىڭ بىلەن،
قىل ئىجاد تەر ئاققۇزۇپ، تاغدىن گۆھەر قازماق قىيىن.

ئى ئوغۇل، ئادەم بولۇپ ئادەمچە خىسلەتتە ياشاش،
«يىڭنىدە قازماق قۇدۇق» تەك، كۆپ جاپا تارتماق قىيىن.

بەل قويۇپ بەرمە ناھايەت، بىر گۈزەل تارىخ يارات،
بىلكى، ئۆمرۈڭ تارىخىنى پاكىزە يازماق قىيىن.

گەر ساڭا بولسا نېسىپ پەرھادچە غەيرەت يار - يۆلەك،
مۇشكۇلات ئۆمرۈڭ يولىنى ھېچ ئەمەس، باسماق قىيىن.

83

ئادىمىي بولدۇڭ بۇرادەر، ھۆرمىتىڭنى ياخشى قىل،
سۆي ئۆزۈڭنى، ئۆزگىنى، ئىززىتىڭنى ياخشى قىل.

سەن ئۆزۈڭنى بىلمىسەڭ گەر، ئۆزگىلەر بىلسۇن نېچۈك،
ئادىمىي ئەخلاق يېتىشتۇر، قىممىتىڭنى ياخشى قىل.

سەن ياشا ۋىجدان، غۇرۇرىڭ ئىلكىدە ئاقىل بولۇپ،
تىل بىلەن قەلبىڭ قوشۇلسۇن نىيىتىڭنى ياخشى قىل.

ئىت بىلەن مەينەت يالاقتا ئاش تالاشقان نەدە بار؟
تىغ بولۇپ ئىتتىفا - رەقىبكە، شۆھرىتىڭنى ياخشى قىل.

سۆي ئۆزۈڭنى، ئەتىۋارلا، ئەلنى سۆي ئۈندىنمۇ بەك،
ياخشىلارغا چىن ۋاپادار ھىممىتىڭنى ياخشى قىل.

كىبرى قىلساڭ ئۆزگىلەرگە، باشقىلار سەندىن بىزار،
ئۆزگىلەرنى تەڭ - باراۋەر خىسلىتىڭنى ياخشى قىل.

گەر پاخال بىلسەڭ ئۆزۈڭنى، قۇل بولۇرسەن ئۆزگىگە،
كۆزگە ئىلماس تىرنىقىدەك، سەن ئۆزۈڭنى ياخشى قىل.

84

ئەي دولاننىڭ ياشلىرى - مەردانلىرى،
ناخشا - ساز، مەرغۇل - ئۇسسۇل چولپانلىرى.

كۈي - مۇقام، ئەلنەغمىگە سادىق يۈرەك،
تۇردىكام ۋارىسلىرى، پالۋانلىرى.

دەسسىسەڭ مەشرەپتىسەن گۈپ - گۈپ قىلىپ،
ئويىندى تەڭكەش يېزا بوستانلىرى.

كۈيلىرىڭ ئاقتى تومۇردا قان بولۇپ،
زوقلىنىپ ياندى يۈرەك گۈلخانلىرى.

مەھلىيا قىلدى مېنى مەپتۇن قىلىپ،
جور بولۇپ ئېيتقان قوشاق، داستانلىرى...

كۆرسە كىم تەڭكەش بولۇپ لىڭشىيدىكەن،
ئىختىيارسىزلا قىزىپ شوخ قانلىرى.

بۇ ئېسىل مەنبە ئىكەن سەنئەت ئۈچۈن،
مەڭگۈلۈك پۈتمەيدىغان زەركانلىرى.

بارمىدۇ، كىمنىڭ مۇشۇنداق سەنئىتى؟
قالدى تاڭ، يەرۇ جاھان ئەركانلىرى.

85

ئۇلۇغ ئەجدادلىرىم ئۆسكەن ئانا يۇرت - ناچۇغۇم سەندە،
ئۇلارغا كۆيگىنىم يەڭلىغ يانار ئىشقىم ساڭا تەندە.

بولۇر ۋارىس جىمى ئەۋلاد ئەزىز ئەجدادىغا دائىم،
بوۋام روھى يۈرەكتە چوغ، مۇھەببەت بار شۇڭا مەندە.

بوۋامنىڭ ئىزلىرى سەندە مۆھۈردەك مەڭگۈ ساقلانغان،
ساڭا سادىق ئۆتەرمەنكى، قىلىپ ئۆمرۈمنى بەخشەندە.

سېنى گۈللەشكە ئۈندەيدۇ، ئۇلار لەۋزى ماڭا بۇيرۇق،
سېنى جەننەت قىلىپ چىقماق مېنىڭ ئەھدىمكى ھەردەمدە.

كۆڭۈل ئاسماندا يايرايدۇ ساڭا ھەرئاندا ئىزباسسام،
كېلەر ماغدۇر ۋۇجۇدۇمغا گويا تاغدەك بولۇپ دەمدە.

سېنى تاشلاپ كېتەلمەيمەن، سېنىڭدىن ھېچ كېچەلمەيمەن،
سۆيۈگنى تەڭ قىلالمايمەن يۇيۇنسام گەرچە زەمزەمدە.

گۈزەل يۇرت - ناچۇغۇم قەشقەر يۈزىگە خوپ ياراشقان خال،
تاۋاپ ئەيلەپ چىقىپ كەلسەم بولۇرمەن خۇش، دىلىم خەندە.

86

قىلىپ پەرۋاز ئانا يۇرتۇم سامادا پەر قاقاي دەيمەن،
سامادىن شۇڭغىغان قۇشتەك چۇشۇپ باغرىم ياقاي دەيمەن.

تۆكۈلگەن سەندە كىندىك قان (ھىدى بار خاكى - تۇپراقتا)،
ئەزىزلەپ ئاشۇ تۇپراقنى يىقىپ مەڭزىم ياتاي دەيمەن.

سىنىڭ ئىشقىڭ بولۇپ گۈلخان يۈرەكتە چوغلىنىپ ياندى،
ياساپ گۈل قىپقىزىل قاندىن جەسۇر كۆكسۈڭ تاقاي دەيمەن.

ساڭا مېھرىم ئاقار دەريا، كۆزۈمدە نۇر جامالىڭ بار،
سۆيۈڭدە ئەركىلەپ ئويناپ، بېلىق يەڭلىغ ئاقاي دەيمەن.

ئەگەر سەن بۇيرۇساڭ ياۋغا قوۋۇرغامنى پىچاق ئەيلەپ،
قوشۇپ نەپرەتنى پەيكان قىپ يۈرىكىگە ئاتاي دەيمەن.

ئەزىزىم، جانجان يۇرتۇم گۈزەل ئىقبالغا ئات سالدىڭ،
ئېلىپ يەلكەمگە يۈكۈڭنى بولۇپ دۇلدۇل چاپاي دەيمەن.

سىنىڭدە ئىززىتىم تاغدەك ۋەياكى ھۆرمىتىم باغدەك،
ئەزىزلەپ خاكى كۆكسۈڭگە يۈرىكىمنى ياقاي دەيمەن.

87

ھاياتلىق قەدرىگە يەتمەك كىشىنىڭ ئارزۇ - ئارمانى،
ھاياتقا زادى تويماستىن ئۆتۈش دىلنىڭ قارارگاھى.

ئۆتۈپ كەتسە ئۆمۈر سۇدەك، كېتەر پۇرسەت هامان قولدىن،
ياشانغاندا ياغار باشقا بولۇپ كەلكۈن پۇشايمانى.

شۇ بەردەم بىر ئوغۇل بولساڭ، هاياتقا ئىقتىدا ئەيلەپ،
تىرىش - تىرماش هاياتلىقنىڭ بولۇپ پەرهادى - ئوغلانى.

ئۈمىد - ئارزۇ، ئىجاد - ئەمگەك... هاياتقا رەڭ بېرەر هەردەم،
ئۇنىڭسىز مىسلى قاقشالدۇر هاياتلىق باغۇبوستانى.

ياشانغاندا هايات تاتلىق، بىراق كارۋان يانار مەزگىل،
تېپىرلايسەن، كېچىككەندە ئۆمۈر قىسقا غۇۋا شاهى.

قەدىردان دوست، هاياتنى سۆي، قەدىرلە ياشلىقىڭدىنلا
بىكارغا كەتمىسۇن زىنهار، هاياتلىق ئارزۇ - ئارمانى.

88

بىلىم ئاسمانغا كۆۋرۈكتۇر، بىلىم دۇنيانى ئوڭلايدۇ،
بىلىم كۆۋرۈككە تۇۋرۇكتۇر پولات لىملارغا ئوخشايدۇ.

بىلىمنىڭ قۇدرىتى چەكسىز، ئۇنىڭغا تەڭ تۇرارى يوق
بىلىملىك كۆكتە ئۇچقاندا بىلىمسىز چۆلدە توختايدۇ.

بىلىم دۇنيانى بار قىلدى، بىلىم بارلىققا يار قىلدى،
ئىجاد - ئەمگەك، هۈنەر - سەنئەت گۈزەل تۇرمۇشنى ياقلايدۇ.

ئىلىم - پەن مېهرىگە مۇتلەق كۈمۈش تەرىگنى قوشقاندا،
يېڭىلمەس كۈچ بولۇپ هەردەم باياشادلىققا باشلايدۇ.

قۇرۇق قاپ ئۆرە تۇرمايدۇ، قورساق تويماي ھاياتلىق يوق،
ئىلىم - پەنگە مۇراجىئەت قىل، قورساقنى ياخشى توقلايدۇ.

ئىلىم - پەنسىز تىرىش - تىرماش، ئىشىڭدا چوڭ نەتىجەڭ يوق،
بىلىمسىز زور پۇشايماندا ھامان باشنى قاشلايدۇ.

بىلىمسىزلىك قەيەردە كۆپ، شۇ يەردە مەڭگۈ نامراتلىق،
ئىلىم - پەن ئۇچلىغان مىللەت نومۇس - ئارىنى ئاقلايدۇ.

بىلىم ئال ئۇيغۇرۇم تىنماي، بىلىمگە ئىقتىدا ئەيلەپ،
ئىرادە قانچە زور بولسا، بىلىم دىللاردا چاقنايدۇ.

بىلىمدە ئۆزگە مىللەتلەر قۇياشقا بىمالال ئۇچتى،
بىلىم قانچىكى جىق بولسا، قۇياش مەلەڭدە چاقنايدۇ.

89

يۈرەك ئەسلىي قۇياش نەسلى، مېھىر - شەپقەتكە تەشنادۇر،
كىشى قىزغىن سالام - ساھەت يەنە ھۆرمەتكە تەشنادۇر.

سىنىڭدە بار، مېنىڭدە يوق كىشىدە ھەممە تەل بولماس،
تولۇقلاپ بارى - يوقلارنى ياشاش ھىممەتكە تەشنادۇر.

خۇشاللىق سەندە، مەن قايغۇ سۈيىگە گەر چۆكۈپ كەتسەم،
تەسەللى ئىلكىدە قولنى سۇنۇش رىغبەتكە تەشنادۇر.

تۇتۇپ ياستۇق يېتىپ قالسام كېسەللىكتە قوپالماستىن،
سوراپ ئەھۋال دىدارلاشماق مېھىر - شەپقەتكە تەشنادۇر.

ئۆزۈڭدەكلا كۆرۈپ ئەلنى، تېرىقتەك كۆڭلىنى ئالساڭ،
سېنىڭ كۆڭلۈڭمۇ ئەل ئىچرە قەدىر - قىممەتكە تەشنادۇر.

ئېقىن دەريا، ئۆتۈش مۇشكۇل — ياشانغانلار ئۈچۈن شۇ دەم،
يۈدۈپ يەلكەڭگە ئۆتكەزمەك ئېسىل خىسلەتكە تەشنادۇر.

جىمىگە بۇ يورۇق ئالەم قونالغۇ ھەمدە تۆت كۈنلۈك،
ئىناقلىق، مېھىر - شەپقەتلىك ئىشى بەرىكەتكە تەشنادۇر.

90

سېنى بىر باغ دېسەم قەشقەر، تۈمەنباغ ئەندىزى سەندە
ئۇزاق تارىختا شاھىد ھەم يىپەك يول مەركىزى سەندە.

بوۋام مەھمۇد، يۈسۈپ ھاجىپ، نىزارى قەبرىگاھى ھەم
غەزەللەر ئۈستىسى گۇمنام كەبى زاتلار ئىزى سەندە.

يېتۈك نەققاشلىق، سەنئەت... ھۈنەرۋەنلەر ماكانىسەن
ئوغۇز ئەۋلادى ئۇيغۇرنىڭ تېرەن ئوق يىلتىزى سەندە.

زۇلۇمغا قارشى ئىسيانكار — يېتىلگەن شائىرە - بۇزرۇك،
تۇغۇلغان تاڭدا چولپانگۇل① — قۇياشتەك، ئەل قىزى سەندە.

«جاھان رەنالىرى ئىچرە» ساڭا تەڭداش تۇرارى يوق،
مەئىشەت بابىدا سۇلتان، جاھان ئەھلى كۆزى سەندە.

① چولپانگۇل — نوزۇگۇمنىڭ ئەسلي ئىسمى.

سۈيۈك تاتلىق، نېنىڭ تاتلىق، مېۋەڭ شېرىن- شېكەر مۇتلەق،
جىمىنى تەملىك قىلغان تېتىتقۇ — ئاش تۇزى سەندە.

كېچەڭ كۈندۈزگە ئوخشايدۇ، بازارلار تۈندىمۇ ئاۋات،
سالامغا چۈشتى مىليونلاپ سامانىڭ يۇلتۇزى سەندە.

سانائەت مىسلى ئورماندۇر، بىنالار سۆيدى ئاسماننى،
يېزا - سەھرامۇ نۇرلاندى... زەپەرنىڭ مېغىزى سەندە.

زېمىنىڭ بىھېساب مۇنبەت، سۈيۈڭ ئەلۋەك، يولۇڭ مەر - مەر،
ساڭا ئالقىش يار قىلدى ئاۋام - دوستلار سۆزى سەندە.

يىگىتلەر قامىتى تاغدەك — ھالال تەر بەختى - ئىقبالى،
قىزىڭ زىبا، جامالى گۈل، قەلەمقاش - قۇندۇزى سەندە.

قەدىم قەشقەر، ئانا يۇرتۇم، ئۇلۇغ ئەمگەك شارابىدىن،
جىمى ئەمگەكچى خەلقىڭنىڭ يورۇق بولدى يۈزى سەندە.

91

كىشى تۇرمۇشقا باي بولسا، بىلىم سەيناسى كەڭ بولغاي،
ئەقىل - زېھنى چىراغىغا يېتەرلىك ماينى ھەم قۇيغاي.

شۇ چاغدا ئول چىراغ كارۋان يولىغا نۇر چېچىپ تەھقىق،
ئىش ھەرئاندا بەرىكەتلىك بولۇپ زور غەلبىگە تولغاي.

ئەقىللىق مىڭنى يەڭگەندە، ئەقىلسىز بىرگە تەڭ كەلمەس،
ئەقىل - بىلمەك دېمەكلىكتۇر، بىلىشتىن دىل كامال تاپقاي.

بولۇپ كەمتەر، بىلىش ئۆزىنى، كىشىگە قۇت بېرەر ھەرچاغ،
كېلەچەك يۇلتۇزى ھەرئان ئۇنىڭ قەلبىگە نۇر چاچقاي.

رېئال تۇرمۇش بىلىم كانى، قېزىش ئەجرىڭگە باغلىقتۇر،
جاپانى يەڭسە ھەر ئىنسان «قېزىش» دىن دۇر گۆھەر ئالغاي.

ئىرادە ھەمدە قىزغىن روھ، بىلىشنىڭ شوتىسى بىلسەڭ،
تىرىشقان كۆككە ئۆرلەشنىڭ سىرىنى - قۇلپىنى ئاچقاي.

بىلىشنىڭ يوللىرى ھەرخىل، كىشى تۇرمۇشقا چۆك دائىم
ئەقىل - زېھنى چىراغىڭغا ئۆمۈرلۈك مايىنى قۇي ھارماي!

92

تامچە - تامچە تامچىلاردىن بولدى ھاسىل بۇ دۇنيا،
تامچىلاپ زۇمرەت ساماغا گۈلشەپەق يايدى زىيا.

ئۇ باھارنى كەلدى باشلاپ، باغۋارانلار كۆلدى شاد،
تاغدا ناخشا، باغدا ناخشا، ناخشا ئاقتى يۇرت ئارا.

تامچىدىن تاپتى شىپالىق قانچە بىمارلار تولۇق،
بۇ ئەزىم تامچە ھاياتلىق مەنبەسىدۇر — بىباھا.

تامچه قۇدرەت، تامچه ھىممەت، تامچىدىن ھاسىل ئېقىن،
نۇر شۇ مەرگەن تامچىلارنىڭ زەررىسى قاندۇر گويا.

شۇ سەۋەب رەڭدار تەبىئەت، تامچه بولغاچ رەڭمۇرەڭ،
چېھرىگه ئالغان قىزىلگۈل تامچه قاندىن رەڭ - جۇلا.

مايىسلار لەرزان شامالدىن تولغىنار رەققاس كەبى،
تامچىدىن ئالغان يېشىللىق ئۇ بولۇق ھەمدە تولا.

مول ھوسۇللار شاھىدى ئۇ ھەممىگه بەرىكەت - ئوزۇق،
ئۇ بىلەن گۈلگۈن ھاياتلىق — بارچه جان غەمدىن جۇدا.

دەرئىمىش: قۇش چاڭگىسىدىن قاغجىراپ چۈشكەن كوكات،
تامچىدىن باغرى قېنىپ بىخلار سۇرەركەن... دائىما.

بۇ دېمەككى، تامچىلارنىڭ قۇدرىتى ھەم شۆھرىتى،
بۇ ھاياتلىق مەنبەسىگه بوۋىلار بەرگەن باھا.

93

ئوتتا ئوت كۆيمەس ئىدى، ئوتنۇڭدا كۆيدۇردىڭ گۈلۈم،
قەلب تارىمنى چېكىپ، نازىڭدا سۆيدۇردىڭ گۈلۈم.

ھەسىنا، ئادەم ھايات - سۆيگۈ ئوتى ئۆچمەيدىكەن،
چاچلىرىم ئاق بولسىمۇ، جاندىن سۆيۈندۇردىڭ گۈلۈم.

قەلبىمىزمۇ ئاق ئىدى، ئاقلىققا ئامراق ئاق ئىدۇق،
ئاقنى يادىمغا سېلىپ قەلبىمنى كۆلدۈردۈڭ گۆلۈم.

ئاھ! نىتەي، ياشلىق چېغىم ئاقلىقنى ئەلا ئەيلىگەن،
چۈنكى، ئاق قەغەز بېتىدەك سەنمۇ ئاق ئەردىڭ گۆلۈم.

چاچلىرىڭ ئاق، رومىلىڭ ئاق، ئاق چىراي ھۆسنىڭ بىلەن،
سەن چىقىپ ئالدىمغا بۈگۈن دىل ئىلىندۈردۈڭ گۆلۈم.

ئەسلىدۇق ياشلىقتا «ئاق ئۆستەڭ» بويىنى بويلىغان،
قوڭغۇراق كۈلكەڭ يەنە ئوخشاش بىلىندۈردۈڭ گۆلۈم.

ياشنىپ قالغاندىمۇ چوغلۇق ئىكەن سۆيگۈ ئوتى،
بۇ ھەقىقەتنى بىلىپ زەپمۇ كۆيۈندۈردۈڭ گۆلۈم.

94

ھالقا پۈتكەي غورىدىن سەن سەۋرى قىل نادىر ئوغۇل،
كۆپ ئۆگەن، كۆپ ئىگىلە — ئەلنى بىل كادىر ئوغۇل.

ئالدىراقسانلىق ياراشماس ھەر يىگىت - ئوغلانلىغا،
بەك نادانلىق - كىبرى قىلماق، بۇنى بىل ئادىل ئوغۇل.

باشقىلار سۆز باشلىسا سەن تاشلىما بەلدىن ئۈزۈپ،
ئۇ ھاكاۋۇرلۇق بولۇر ھەم قىلما سەن سادىر ئوغۇل.

كەمتەرىن ئەرلەر ھەمىشە ئالغا ئۆرلەش ئۈلگىسى،
بۇ ساۋاقنى ئەستە ساقلا، قىل ئەمەل دادىل ئوغۇل.

ئەل ھامان ئەخلاقتا مىزان، ئەل ئىچى گۆھەر بىلىم،
ئەلنى ئۇستاز تۇتقىنىڭدا — ھەممىگە قادىر ئوغۇل.

95

ۋەتەننى دىلغا جا ئەيلە، ۋەتەن سۆيمەكنى ئەلا بىل،
ۋەتەنىنىڭ ھەر گىياھسىنى قەدىر - قىممەتكە تىللا بىل.

ۋەتەنىنىڭ داغ سۇيى لەززەت بېغىشلايدۇ يۈرەكىڭگە،
ئۇنى زەمزەم سۇيىدىنمۇ تۇمەن مىڭ ھەسسە ئەلا بىل.

تۇغۇلغان يۇرتتا كىندىك قان ھىدى بار ئۇ سىنىڭ قانىڭ،
ۋەتەن تۇپراقىنى جاندىن ئەزىزلەپ ھەقتا ئەلا بىل.

ۋەتەن تۇغقان ئاناڭ يەڭلىغ، ۋەتەنگە قىلما تۇزكورلۇق،
ۋەتەنسىز ئالجىغانلارنى رەقىب بىل ھەمدە رەسۋا بىل.

ئامان بولسا ۋەتەن قوينى ئامان بولغاي سىنىڭ بەختىڭ،
ۋەتەنگە جان پىدا ئەيلەپ جېنىڭدىن بەلكى ئەلا بىل.

96

تىكەندىن قورقمىغان ئوغلان قىزىلگۈلنى ئۈزەلەيدۇ،
جاپادىن قورقمىغان ئاشىق گۈزەل يارنى سۆيەلەيدۇ.

مۇھەببەت ئۇ ساداقەتنىڭ ئېگىز تاغىغا مەنسۇپتۇر،
كىمىكى جان پىدا قىلسا، شۇ تاغ ئۈستىن كۆرەلەيدۇ.

ۋاپا قىلماق مۇھەببەتنىڭ زۆرۈرى بىر مۇھىم شەرتى،
ۋاپادارلىقتا پەرھاد كىم، ھامان لەززەت سۈرەلەيدۇ.

ۋاپادار يارنى تاپماقلىق دېڭىزدىن يىڭنە تاپقاندەك،
ئەقىلنى دىلغا جا قىلسا، دېڭىز ئىچرە ئۈزەلەيدۇ.

مۇھەببەت گاھىدا بۈركۈت ئېگىز ئاسماندا پەرۋازلىق،
ئىرادە، ئېتىقاد بولسا، سامانى ھەم كېزەلەيدۇ.

مۇھەببەت گاھىدا يولۋاس — كىشىنى چۆچىتەر يىرتقۇچ،
تاقابىللىق ئېگى بولسا، ئۇنى باش ئەگدۈرەلەيدۇ.

كىشى ئۆمرىدە يىگانە ئۆتەلمەس ھېچ مۇھەببەتسىز،
مۇھەببەتكە ۋاپادار ئەر ئۇنىڭ قەدرىنى بىلەلەيدۇ.

97

ئانامسەن تەبىئەت، جەلپكار گۈزەل
ئۆزۈڭسەن ئەزەلدىن يېقىملىق غەزەل.

بۆشۈكسەن، ئەللەيلەپ مېنى ئۆستۈرگەن،
قۇچاقىڭ مەن ئۈچۈن جېنىمدەك ئەۋزەل.

يۈرەككە شىپادۇر زۇمرەتتەك سۈيىڭ،
تاغلىرىڭ زەركانى - بايلىق مۇپەسسەل.

يېشىللىق قەلبىمدەك بىپايان دۇنيا،
ھاياتلىق سىمۋولى ئەزەلدىن ئەزەل.

سەن ئىنسان ھاياتى، شادلىقى ئۈچۈن،
تۆلىدىڭ، تۆلەيسەن ئەڭ ئېغىر بەدەل.

شۇندىمۇ مىننەت ھەم زارلاشتىن يىراق،
سەن ئۈچۈن بىر ئۆمۈر يازىمەن غەزەل.

98

نان دېسەم، چېھرىمگە كۈلكە يامرىدى سەلدەك گويا،
نان دېسەم، مەڭزىمگە قوندى گۈل شەپەق رەڭلىك زىيا.

بەلۋېغىمدا نانلا باركى، جان ئامان - جانىم ئامان،
نان ھاياتلىق مەنبەسى ھەم قىممىتى زور - بىباھا.

ئەيلىدىم نانىنى مۇقەددەس تەندىكى قانغا قىياس،
چۈنكى، ئەمگەكچان ئانامىنىڭ قان - تەرىدەك تۇتىيا!

لېۋىدىن بىر چىشلىسەم قەلبىمدە سۆيگۈ جۇش ئۇرۇپ،
سۇرىمەن شاھلىق ھۇزۇرىدىن ئېسىل، نىزەمبىللا!

يەۋېرىپ كۆندە پولۇنى زېرىكەر ھەرنە كىشى،
ئەمما ناندىن ئايرىلالماس قېرى - ياش ھەمدە بالا.

نان ئۇلۇغ - دېھقان ئۇلۇغ، ئەمگەك ئۇلۇغ - قان - تەر ئۇلۇغ،
بۇردا ناننى خارلىغان ئىنسانغا نان بولماس راۋا!

99

تىلىڭ — قەلبىڭ بايانىدۇر، ئىناۋەتلىك ھامان لەۋزىڭ،
تىلىڭ—ھەرىكەت بىلەن بىردەك ئىكەن ئۇ چاغ جاھان لەۋزىڭ.

ئەگەر تىل كەينىدە پىنھان غەرەزلىك پىتنە - ئىغۋالار—
بولۇپ، دىللارنى غەش قىلسا، كىشىگە كۆپ پىغان لەۋزىڭ.

چىقار لەۋزىڭمۇ ئاغزىڭدىن، چىقار جايىمۇ شۇ جانىڭ،
ئەگەر لەۋزىڭگە سادىقلىق پەقەت يوق، خاس - سامان لەۋزىڭ.

ھەقىقىي جان كۆيەر بولساڭ ئەمەل قىل بارچە لەۋزىڭگە،
سۆڭەكسىز تىلغا سال نۇقتا، ئۇنىڭسىز دەرگۇمان لەۋزىڭ.

تىلىڭ - مىللەت تىلى، بىلسەڭ قەدىر - قىممەتتە تەڭداشسىز.
بېقىپ سۆزلە، ۋاپا قىل ھەم قۇچار ئۇ چاغدا شان لەۋزىڭ.

كىشى تىلدىن كېتەر ھەمدە شۇ تىلدىن شان تاپار تەھقىق،
ئەقىلنى تىلغا جا قىلساڭ ئىناۋەتلىك ھامان لەۋزىڭ.

100

ئايالنى گۈل دېسەم، گۈلدىن يارالغان گۈل - گۈلۈستاندۇر،
ئۇلار ئەجرى ھاياتلىقتا يېمىشلىك باغۇ بوستاندۇر.

قىران ئەرلەرگە قولداش ھەم يېرىم دۇنيا، يېرىم جان ھەم
ھاياتلىقنىڭ ئەزىم كانى، ھاۋا ھەم نۇر بىلەن ناندۇر.

ھايات كۈلگەن بۇ دۇنيانىڭ چىرايلىق كۆركى - ئەندازى
ئايالسىز بۇ يورۇق دۇنيا قاقاسلىق ھەم زىمىستاندۇر.

لىۋى غۇنچە، ھىلال ئاي قاش، سۇزۇك تەن، مەڭزى ئاي يەڭلىغ،
ئۇزۇن چاچ ئوت تۇتەگىدەك، تېقىمدا ئەينى بوستاندۇر.

ئايال قەلبى - لىرىك بىر شېئىر، ئۆزى شەكسىز جەلپكار كۈي،
ئاياللار مېھىر - شەپقەتلىك يارالغان، قەلبى ئاسماندۇر.

ئايال بار، بۇ ھاياتلىق بار، ئۇنىڭ تەمى گوياكى بال،
ئايالنى خارلىغان ئەرلەر، ئەمەس ئەر، بەلكى ھايۋاندۇر.

ئاياللار بۇ ھاياتلىقنىڭ ئىلاھى، ھۆسنى، تەم بەرگەن،
ئايالسىز شاھى سۇلتاننىڭ تۇرار جايى گۆرۇستاندۇر.

ئۇلار شۇنداق يارالغان ئۇز، جىمىگە مېھىر - شەپقەتلىك،
ئۇلۇغلۇقتا ئانامدەكلا، قۇياش يەڭلىغ نۇرىستاندۇر.

101

ئۆزۈمنى بىر كۆچەت ئەتتىم بېغىڭغا جان - جېنىم گۈليار،
جېنىمنى ھەم پىدا ئەتتىم جېنىڭغا جان - جېنىم گۈليار.

بېغىڭدا ئەي بولۇپ ئايىنىپ، باراقسان گۈل - چېچەك ئاچسام،
پۇراپ خۇشيار قىلارسەنمۇ ھىدىڭغا جان - جېنىم گۈليار.

ساداقەت، پەرۋىشنىڭ بىرلە، شېرىن - شەربەت مېۋەڭ بولسام،
سالارسەنمۇ لېۋىڭ ئىچرە تىلىڭغا جان - جېنىم گۈليار.

تىلىڭنى يارسا خۇش تەمى، سەمىمىي رازىلىق ئەيلەپ،
مېنى ھەمراھ قىلارسەنمۇ دىلىڭغا جان - جېنىم گۈليار.

ئۆزۈمنى بەختىيار ئوغلان سېزەتتىم بۇ جاھان ئىچرە،
گويا قاندەك تاراپ كەتسەم تېنىڭگە جان - جېنىم گۈليار.

102

سالام بەر، نەۋقىران ئەۋلاد ئۆزۈڭدىن چوڭنى كۆرگەندە،
تەۋەززۇ ئىلكىدە تۇر ھەم ئۇلار ئالدىڭغا كەلگەندە.

گىزى كەلگەندە ئال تۆرگە، ئۆزۈڭ پەگاھتا قالساڭمۇ،
ھېيت - بايرام، سورۇنلاردا تائام پەيزى سۇرۇلگەندە.

ئۇلارغا ئاپتوبۇسلاردا ئورۇن بەر ئېھتىرام بىرلە،
قىلىپ دۈمبەڭنى ئولتۇرما، يېتىپ هاردۇق، تىلىنگەندە،

سەۋەب ئاددىي: ئۇلار خۇددى ئاتا - ئاناڭ بىلەن ئوخشاش،
يۆلەپ ماڭ، تاشلىبان كەتمەي، كوچادا يول يۇرۇلگەندە.

ئۇلارنىڭ بۇگۈنى تەھقىق سېنىڭ ئەتەڭ بولۇر جەزمەن،
ئۇلارغا سەن نېمە قىلساڭ، يانار نۆۋەتى كەلگەندە.

ئۇلار ئىشلەپ مۇشەققەتتە ياراتتى بىھېساب بايلىق،
ئۇلارنى بەھرىمەن قىل ھەم مەئىشەتلەرنى كۆرگەندە.

ئۇلار ئەل بايلىقى ھەردەم، سەۋەب تۇرمۇش بىلىم كانى،
ئۇلار تۇرمۇشقا باي ئۇستاز، پېشىنى تۇت ئۆگەنگەندە.

ئەدەپ - ئەخلاق ئۇزاق يىلدىن مىراس قالغان ئۇلۇغ ئادەت،
ئۇنىڭ سەن ۋارىسى بول ھەم زەپەرگە يەڭ تۇرۇلگەندە.

مېھىر - شەپقەت ئىناقلىقنىڭ مىزانى - شەرتىدۇر بىلسەڭ،
بۇنى يادىڭدا تۇت ئەۋلاد، ئەقىل - زېھنىڭ يېتىلگەندە!

103

تۇراقسىز بەزى ئادەملەر — گېپى - لەۋزىدە توختام يوق،
قاراپ ئادەمگە سۆزلەيدۇ، شۇڭا ھەرجايدا دەشنام يوق.

شامال سوققان يېكەن يەڭلىغ يانار ئالدىغا - كەينىگە،
سەھەردە بەرسە بىر ۋەدە، لېكىن شۇ ۋەدە ئاخشام يوق.

كىشىنىڭ كەينىدە مىڭ سۆز — چايانىنىڭ نەشتىرى ئوخشاش،
بىراق، ھەرئان كۆرۈشكەندە ھىجايماق... زەررە بەدنام يوق.

قۇياش نۇرىغا چۈمكەكلىك تۇرۇپ، نۇر كۆرمىدىم، دەيدۇ،
كىشىگە گەر يورۇق بەرمەك بولۇپ قالغاندا بىر شام يوق.

قەيەردە بولسا بىر شوخ گەپ، چىقار ئالدىغا سۆز تارتىپ،
بىلەرمەنلىك قىلار دائىم، لېكىن مەزمۇنى بەتتام، يوق.

بىرەر ئىشلارغا قول تىقسا، چىقار دائىم چاتاق كۆپلەپ،
بولالماس ھەممە خاتىرجەم سەۋەب ھەر ئىشقا ئىلھام يوق.

كىشى بىر گەپنى ئوڭ قىلسا، بۇرايدۇ ئەكسىگە دائىم،
نومۇس دېگەننى بىلمەيدۇ، ئۇ جاھىللىقتا نۇقسان يوق.

گۇمانخورلۇق ئۇنىڭ كەسپى، ئۆزىنى ماختىماق ئادەت،
خۇيى يالغانچىلىق دائىم، گېپى - لەۋزىدە توختام يوق.

104

كەڭ كوچا - ئاۋات كوچا، ھېچ يەردە يوق تەنھا كوچا،
بويلىرى رەت - رەت چىنارلىق، قوينى نۇر داغدار كوچا.

كەچلىرى سالقىن - ھاۋالىق، ئوت يۈرەكلەرگە ھۇزۇر،
ئاقىدۇ رەتلىك كىيىنگەن ئادەمى — دەريا كوچا.

قانچە ئايلانما بېزەلگەن گۈل - گىياھ، چىملىق بىلەن،
بارچىنى قىلغان جەلپكار گۈل ھىدى بەرنا كوچا.

تار كوچا ئۆتمۈش بولۇپ قالدى يىراقتا ئۇنتۇلۇپ،
ساھىلى سەرخىل ئويۇنغا كەڭرى جاي - سەينا كوچا.

سەندە ماڭسام سۈرئىتىمنى كۆرسەمەن كۈندۈز - كېچە،
ئۆزگە ئەينەك نە كېرەكتۇر، سەن تۇرۇپ رەنا كوچا.

ئېھ! كوچا، داڭدار شەھەرنىڭ ھۆسنىدە سەن بىر زىنىخ،
ئادىمىنىڭ كۆڭلىدەك كەڭ، زەپ گۈزەل زىبا كوچا.

سەن ئانا يۇرت ئىپتىخارى، سەن ھاياتلىقنىڭ يولى،
سەن ئۈچۈن قان - تەرى ئاققان خەلقىمىز دانا، كوچا.

105

چىن مۇھەببەت - سۆيگۈ ئوتى، ئۇلغىيىپ ئۆچمەيدىغان،
ھەرنە ئىنسان قەلبىدىن ھەم تا ئەبەد كۆچمەيدىغان.

ئۇ ھاياتلىق مەشئىلى - ھەركىمگە يول كۆرسەتكۈچ،
ئۇ مۇقەددەس روھى سەزگۈ جاننى نەق قىينايدىغان.

ئۇ قەلبلەر ئاسمىنىنى يورۇتار چولپان بولۇپ،
تۈگىمەس ئىزگۈ خىيال ئۇ، كۈنى تۈن يىتمەيدىغان.

مۇشكۈلاتلار داۋىنىدىن ھالقىغان كارۋانمۇ ھەم،
ھەم بەخت بوسۇغىسىغا يەتسىمۇ قانمايدىغان.

كى ئۇنىڭدىن دىل سۆيۈنەر ھەم دىل ئازابتىن ئۆرتىنەر،
ئۇ ۋۇجۇدنى كۆيدۈرەر ئوت — بىر ئۆمۈر قىينايدىغان.

چىن مۇھەببەت روھى دۇنيادىن يوقالماس بىر خۇرۇچ،
ياش - قېرى، گۈلگۈن ھاياتلىق ئۇ بىلەن ياشنايدىغان.

سۆيگىنىڭ يادروسى — چىنلىق ھەم ۋاپادارلىق ئىرۇر،
ئۇ ھاياتلىقنى مۇپەسسەل مەڭگۈلۈك گۈللەيدىغان!

106

سىنىڭ جانىڭ زۆرۈر قانداق، ئاتا - ئانىڭنى سۆي شۇنداق،
جىنىڭدىن بەلكى ئەلا بىل، قەدىرلەپ تۆرگە قوي شۇنداق.

ئۇلارسىز سەن هايات بولماس ئىدىڭ دۇنياغا كۆز ئاچقان،
دەرەخمۇ بولسا يىلتىزسىز، سوزالماس كۆككە بوي شۇنداق.

ئاتا - ئاناڭ سىنىڭ تەكتىڭ، ساڭا يىلتىز، ساڭا تۈۋرۈك،
شۇڭا سەن ئۇلغىيىپ ئۆستۈڭ. ئەقىل-زېهنىڭمۇ ئوي[1] شۇنداق.

ئاتاڭنىڭ بارىدا يايراپ، ئاناڭنىڭ بارىدا يايلاپ،
هايالسىز شۇ بەخت ئىچرە قىلارسەن كاتتا توي شۇنداق.

شۇ چاغ سەنمۇ بولۇپ يىلتىز قىزىڭغا ياكى ئوغلۇڭغا،
بولۇپ باغۋەنى ئۇلارنىڭ بېرەرسەن هەمدە خۇي شۇنداق.

بۇ خۇيكى، دەل سىنىڭ قەلبىڭدە ئۇندۇرمە بولۇپ ئۆسكەن،
مىراستۇر بەلكى ئەجدادنىڭ قەدىر - قىممەتتە مول شۇنداق.

ئەگەر بىلسەڭ ئاتا - ئاناڭنى هۆرمەتلەش، قەدىرلەشنى
بالاڭمۇ دەل سىنى دوراپ قەدىرلەيدۇكى خوي [2] شۇنداق.

---

① ئوي — چوڭقۇر، تېرەن.
② خوي — بەلەن، ياخشى.

دىمەك، ھۆرمەت بىلەن ئىززەت، مىراس بىزلەرگە ئەجدادتىن،
ئۇ چاغدا تەڭرىمۇ رازى… بولۇر، ئۇلارنى سۆي شۇنداق.

«ئاتا رازى - ئانا رازى — جىمىكى چارىيا رازى…»
ئاتا - ئاناڭنى ھۆرمەتلەپ، چۈشەن بۇ سۆزنى ئوي شۇنداق.

107

مۇئەللىملەر ئۇلۇغ ئىنسان قاراڭغۇ دىلغا نۇر بەرگەن،
ئۇلار ئەمگەك - تېرى بىرلە ۋەتەن، مىللەتكە گۈل بەرگەن.

بۇگۈنكى، كەلگۈسى ئەۋلاد — دەۋرنىڭ پەخرى - ھەقداسى،
ئۇلارنى مول بىلىم ئەھلى قىلىشچۈن ئەلگە قول بەرگەن.

مۇئەللىم روھى شۇڭلاشقا قۇياشقا مەڭگۈلۈك قوشماق،
مۇشەققەت ھەم جاپا - مۇشكۇل ئۇلار ئالدىدا يول بەرگەن.

نادانلىق قەسرى گۇمراندۇر مۇئەللىم ئەمگىكى بولغاچ،
ئۇلارغا بۇ ئۇلۇغ كۈچنى چېۋەر ئەمگەكچى - ئەل بەرگەن.

دېمەككى، شان - شەرەپ بىرلە كېلەچەك ئىز باسارىنى،
مۇكەممەل - پۇختا تەربىيىلەپ گۈزەل دەۋرانغا ئۇل بەرگەن.

108

پايانى يوق ئېتىز - قىرغا خوجايىنسەن جەسۇر دېھقان،
ئىلاھسەن، پاك پەرىشتەمسەن، تېپىلماس ھېچ قۇسۇر دېھقان.

يارالدىڭ ئەسلىدىن ئىشچان ـ ھالال ئىش قوينىغا نۇردەك،
جىمى ئادەم ساڭا قايىل يەنە شۇنداق رۇسۇل دېھقان.

چىمەنلەر يەلپۈنەر كۆكلەم ـ كۆمۈش تەرىڭگە شاھىد ئۇ،
ئالارسەن كۆزدە پاتمانلاپ ئۈنىڭدىن مول ھوسۇل دېھقان.

سېنىڭ ئەمگەكۈ تەرىڭدىن ھاياتلىق پەيزىنى سۈردۈق،
مەئىشەت داستىخانىمۇ سېنىڭ ئىلكىڭدە مول دېھقان.

سېنىڭسىز كاتتا سۇلتان يوق، شەھەر يوق، بىزگە ھەم نان يوق،
سېنىڭسىز سەھنىدە رەققاس قىلالمايدۇ ئۇسسۇل دېھقان.

يېرىق پۇت ھەم قاداق قوللار جاھاننى توقچۇلۇق قىلدى،
تىلەيمىز ھەممە بىرلىكتە شۇڭا جەننەت ۋىسال دېھقان.

ئاتام دېھقان ـ بوۋام دېھقان، ئانام دېھقان ـ مومام دېھقان،
سېنىڭ مۈشكۈل جاپايىڭغا تەسەددۇق جان ـ بەدەل دېھقان.

109

ئەزىزىم، دىلكۈيۈم دىلبەر ساڭا ھەمراھى بولغۇم بار،
بولۇپ بۇلبۇل ناۋا قىلساڭ گۈزەل گۈلزارە بولغۇم بار.

ماڭا قىلغان ئەقىدەڭدىن ئەگەر تايماي ۋاپا قىلساڭ،
يۈرىكىمگە چېتىپ رىشتىڭ، تۇتۇپ قول بىللە يۈرگۇم بار.

كۆزۈمنىڭ نۇرى چىرماشتى كۆزۈڭ نۇرىغا دەرقەمتە،
ھاياتىمغا مۇئەككەل بول، سېنى كۆزلەرگە سۇرگۇم بار.

قارىمۇقنىڭ دېنى بولمايكى، بۇغداينىڭ سامانى بول،
شۇ چاغ قىممەتتە تەڭداشسىز بىلىپ باشىمغا ئالغۇم بار.

ھەسەتخورغا بولۇپ خەنجەر قارا قەلبىگە سانجىلساڭ،
بۇ بەختىمگە تۇمار ئەيلەپ سېنى بوينۇمغا ئاسقۇم بار.

ياشاندىم، ئەمما قەلبىمدە مۇھەببەت ئوتلىرى چوغلۇق،
ئۇمىدۋار لەيلىزارىمدا سېنى قوينۇمغا سالغۇم بار.

ئىجادىم بەرگىگە شەبنەم بولۇپ مەڭگۈگە جور بولغىن،
تەسەددۇقۇڭ بولۇپ جانان ساڭا قۇربانە بولغۇم بار.

110

مېھىر - شەپقەت رىغبىتىدىن ھەركىمشى تاپقاي روناق،
دىلكۆيۇم، تۇغقان - قېرىنداشتەك ئۇيۇل بولغاي ئىناق.

ئۇ ھاياتلىققا شىپالىق دورىدىن ئارتۇق ھامان،
ئۇ بەخت، ئارزۇغا رىغبەت، غەلبىگە ئاچقاي قۇچاق.

ئۆزئارا شەپقەتتە سۇ ئىچكەي غېرىب - مىسكىن دىلى،
ئۆم - غورو ئۆسكەن كەبى چۆللەردە بوستان ھەم شۇاق.

چوڭ دەرەخ بولسا بۇ ئالەم، ئادەمى ياپراق - شېخى،
ھۆسنىگە تولغاي ئۇنىڭدىن نۇرلىنىپ ئىشقى - پىراق.

گۈل- گىياھ، دەريا- ئېقىن، ئاسمان- زېمىن قوشماق بولۇپ،
بىر - بىرىدىن قىلغان تەقەززا، رىشتى باغلاپ ھەممىۋاق.

ھەممىمىز ئادەم ئاتا، ھاۋا ئانامنىڭ پۇشتىدۇر،
يىلتىزى بىر، قان - قېرىنداش، مېھىر - شەپقەتلىك ئىناق.

شۇ سەۋەب شەپقەتكە موھتاج، بۇ جاھان ھەر چاغدىلا،
ئۆزئارا غەمخور بولۇشتۇر ھەممە ئادەم ھەممىۋاق!

[General Information]
书名=格则里亚提　维吾尔文
SS号=40229173